

Montserrat a Roma

Número
especial

126

2a època.

Octubre 2023

*Butlletí del Santuari
Montserrat*

Sumari

EDITORIAL		
Tornant de Roma	P. abat Manel Gasch	3
<hr/>		
CRÒNICA		
Crònica de la Peregrinació	P. Joan M. Mayol	5
<hr/>		
DIVENDRES, 6. Santa Maria del Trastevere		
Homilia en la pregària conjunta de la Comunitat de Sant'Egidio i la Confraria a Santa Maria in Trastevere	Mons. Vincenzo Paglia	16
Recull de fotografies		18
<hr/>		
DISSABTE, 7. Audiència del Sant Pare		
Discurs als membres de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat (Catalunya)	Sant Pare Francesc	22
Recull de fotografies		24
<hr/>		
DISSABTE, 7. Basílica de Sant Pau Extramurs		
Montserrat, expressió viva de la nostra història i cultura mil·lenàries	Hble. Laura Vilagrà	26
Signe de vitalitat i expressió de catalanitat	Carles Armengol	28
Rebuda des d'Itàlia	Luca Bellizzi	30
Recull de fotografies		32
<hr/>		
DIUMENGE, 8. Àngelus		
Recull de fotografies		39
<hr/>		
DIUMENGE, 8. Basílica de Sant Pere del Vaticà		
Homilia de la missa de la Mare de Déu de Montserrat	Mons. Joan Josep Omella	41
Recull de fotografies		44
<hr/>		
DIUMENGE, 8. Església de la Mare de Déu de Montserrat a Roma		
Visita Espiritual a la Mare de Déu de Montserrat	Josep Torras i Bages	48
Recull de fotografies		50
<hr/>		
DILLUNS, 9. Basílica de Santa Maria la Major		
Recull de fotografies		53
<hr/>		
EXPERIÈNCIES		
Els escolans de romiatge a Roma als peus de la Moreneta	P. Efrem de Montellà	56
Un pelegrinatge impressionant a Roma	Xavier Pujadas	64
La cobla i la sardana embolcallen la Moreneta	Joan Gómez	67
La sardana de la pau	Mn. Valentí Miserachs	69
Pelegrinatge a Roma + complementari	Joaquim Nohales	71
<hr/>		
OBSEQUI		
Rosa d'Or	P. Joan M. Mayol	76
<hr/>		
ANNEX		
Fotografies de grup		79

Tornant de Roma

P. abat Manel Gasch

GRÀCIES!

D'entre totes les paraules, d'entre tots els gestos, d'entre totes les trobades amb els pelegrins que van ser a Roma entre el 6 i el 9 d'octubre del 2023, celebrant els 800 anys de Confraria de la Mare de Déu de Montserrat, em quedaria amb aquell moment en el qual el Papa Francesc –acompanyant les paraules de Santa Maria a Canà “Feu tot el que Ell us digui”– va assenyalar amb el dit indicant-nos una direcció, convidant-nos al seguiment de Jesucrist i de l'Evangelí.

El pelegrinatge és així una acció de gràcies per la proximitat a Déu i per l'aprofundiment de la nostra vida cristiana, la de tots els qui vam tenir el goig de ser-hi i la de tots els qui d'una manera o una altra ens van acompanyar espiritualment i van viure intensament aquest moment de joia, aquest moment important en la història de la Confraria i de Montserrat.

Com vaig dir ja el primer dia, a Santa Maria in Trastevere, només els confreres pelegrins féreu possible amb el vostre esforç i la vostra voluntat que una idea, un projecte molt bonic i que semblava difícil de dur a terme, es fes una realitat que va superar fins i tot les millors expectatives. Per tant, el primer gràcies és per a tots els que van formar aquest gruix humà que portà una mica de Montserrat a Roma. Gràcies per la vostra paciència, pel vostre bon humor, per la devoció en la pregària, que va valdre l'elogi, per exemple, de Don Marco, de la comunitat de Sant Egidi, per l'ambient creat durant el rosari, per l'entusiasme amb què van rebre el Sant Pare, per la fraternitat viscuda entre tots.

Entre els pelegrins, la presència dels nostres bisbes, dels qui tenen seu a Catalunya, més els auxiliars, ens va fer viure el pelegrinatge com un moment de comunió eclesial i des de Montserrat hem de tenir un agraïment molt especial al cardenal Joan Josep Omella, arquebisbe de Barcelona, que va intercedir per fer possible celebrar alguns actes al Vaticà. Una comunió que vam viure també per l'acollida dels qui ens reberen a Roma: al Trastevere, al Vaticà, a Sant Pau Extramurs, a Santa Maria la Major.

Gràcies a tots els qui van organitzar el pelegrinatge o hi van col·laborar: al P. Joan M. Mayol, a la Germana Natàlia Aldana, al G. Jordi Puigdevall –que per l'agreujament del seu pare, que va morir el dia 9, al final no va venir, però que ajudà a preparar la litúrgia–, pel Jordi i la Mireia, per tot el personal del Centre de Coordinació Pastoral, de LARSA, de comunicació de l'Abadia, per l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes, tots essencials per anar coordinats. I a la cobla i a la colla sardanista per haver fet més present la nostra cultura a la ciutat eterna.

I, naturalment, ens cal donar les gràcies d'una manera molt especial al Papa Francesc per la delicadesa de rebre'ns, en un dia molt intens i de molta preocupació, en plena celebració del Sínode i havent esclatat aquell mateix matí la guerra a Gaza, pel privilegi d'haver concedit a la Mare de Déu la Rosa d'Or, una manera de dir-nos el seu afecte pel nostre santuari i per la devoció a Montserrat. La guardarem i la mostrarem com un signe d'aquesta comunió que ens uneix per mitjà del successor de Sant Pere a tota l'Església.

I, com deia al principi, tot aquest agraïment només pot ser, en el fons, un camí per girar-nos cap a Déu. Una via per sentir més a prop l'amor de Jesucrist i la seva crida a seguir-lo, amb l'ajuda de Maria, que nosaltres venerem sota la invocació de Montserrat. Dient "gràcies" confessem que estem disposats a fer "tot el que ella ens digui". És el sentit de la nostra confraria, com una comunió mariana que emmirallant-se en la Mare de Déu s'incultura en la nostra terra catalana i a tot el món, fent-se pròpia cada llengua i cada identitat. Una comunió que vol fer créixer la vida cristiana, una vida que és do de Déu i que cada delegació agraeix, ben arrelada en la pietat de la parròquia i del poble. Una fraternitat que voldria ser plenament evangèlica i no oblidar mai les necessitats de totes menes dels qui trobem en el camí de la nostra vida, especialment dels pobres.

Gràcies a Déu que ens permet avançar com a pelegrins de la vida en els dons de la fe, de la caritat i de l'esperança, pel camí que ens guia cap al Cel, com demanem a la "Moreneta" en el Virolai.

Montserrat a Roma

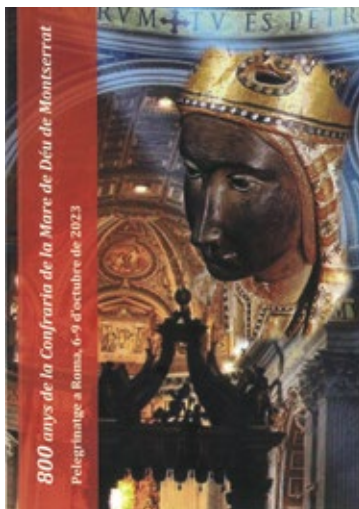
P. Joan M. Mayol

El pelegrinatge a Roma de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat en motiu dels 800 anys, que es celebrà els dies 6, 7, 8 i 9 d'octubre, va aplegar més de 800 pelegrins que, de manera organitzada, viatjaren a la Ciutat Eterna per a participar de tots els actes i celebracions d'aquest esdeveniment, als quals es va unir també un gran nombre de confreres i devots de la Moreneta que, de casa estant, hi participaren amb la pregària i el seguiment de les diferents infomacions que es donaven diàriament a través de les webs de Montserrat i de l'Escolania. Tots vam poder iniciar ja dies abans aquest camí, amb una preparació que ajudava a prendre consciència del significat i el propòsit d'aquesta romeria.

L'organització començà un any abans, amb les peticions institucionals, eclesiàstiques i civils, la reserva dels espais i dels llocs de culte, la cerca de vols i allotjaments, i la preparació del suport informàtic que havia de permetre la inscripció dels pelegrins. Uns mesos abans, un

Logo de la commemoració dels 800 anys de la Confraria

El llibre del pelegrinatge amb totes les pregàries, càntics, horaris... de les celebracions

cop concretats els actes del pelegrinatge, es preparà el llibre de les celebracions, fet pel G. Jordi Puigdevall, i el disseny del fulard, que va dur a terme el Sr. Carlos Ortega i que serví com a signe d'identificació del grup. Els joiers Capdevila es van encarregar del disseny i la realització de la medalla commemorativa amb què es va obsequiar el Sant Pare el dia de l'audiència.

La logística del viatge, coordinada pel Sr. Josep Altayó, director de Larsa, va fer possible que els pelegrins, distribuïts en diversos allotjaments degut al seu gran nombre, estiguessin sempre acompanyats. Organitzats en grups de 50 persones, cada grup comptava amb un guia italià i amb un responsable de grup, que va ser la persona de referència en tot moment.

L'equip de responsables estava format per les Sres. Montserrat Flores, Lourdes Grau, Mireia Gargallo, Dolors Serra, Judit Pérez i Gemma Motger, i pels Srs. Josep Altayó, Lluís Baulenas, Jesús Alcantarilla, Òscar Bardají i Jordi Xicola.

La tenora i el tamborí, en primer pla, de la Cobla Granollers van obrir el primer acte del Pelegrinatge

6 d'octubre, 16.00 h

SANTA MARIA DEL TRASTEVERE

A la plaça de Santa Maria del Trastevere, el tamborí i el flabiol obriren el primer acte del pelegrinatge, que va emocionar els catalans quan tot d'una s'imposava, fora de casa, el so tan nostre de la tenora. Tots els presents van poder participar de l'alegria de la nostra festa, expressió de la fe inculturada (la sardana de la Moreneta) i de convivència fraterna (una anella on a més de nosaltres s'afegiren persones alienes al pelegrinatge). Les sardanes van ser interpretades per la cobla Ciutat de Granollers, sota la direcció del Sr. Joan Seguí. La introducció a cada una de les sardanes la va fer la Sra. Montserrat Juvanteny. Durant aquest acte, el P. Abat adreçà unes paraules a tots els assistents donant per inaugurat el pelegrinatge.

Mentre a la plaça hi havia aquest acte festiu, l'equip de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes anava col·locant la imatge gironina de la Moreneta sobre el nou baiard fet per ells mateixos. La imatge estava adornada amb flors i amb el vellut grana que cobria el baiard i que li donava un aspecte de noble sobrietat.

A les 18.00 h començava el res del sant Rosari amb la imatge de la Mare de Déu que, sortint de la basílica del Trastevere, acollia tots els congregats. Presidí el res, amb capa pluvial i acompanyat del diaca Pere Pardo, l'arquebisbe de Tarragona Mons. Joan Planellas, seguit pel Rvdm. P. abat Manel Gasch, l'arquebisbe d'Urgell Mons. Joan Enric Vives i el bisbe de Terrassa Mons. Salvador Cristau. Continuaven la processó els preveres presents i el nombrós grup de pelegrins que ja havia arribat a Roma, tots amb candeles enceses a les mans. La pregària i el cant va ser dirigit per la Gna. Natàlia Aldana, monja benedictina del Monestir de Sant Benet de Montserrat, que ja havia col·laborat prèviament en la gestió dels tràmits i permisos per a poder celebrar a les diferents basíliques romanes. Entre misteri i misteri del rosari s'anà cantant l'*Ave de Montserrat*, que glossa la devoció i la història de Montserrat amb la melodia tradicional que pretén acompanyar la Moreneta, com a *Ave* pròpia, en els pelegrinatges de l'Hospitalitat. Es creà un ambient molt respectuós a tota la plaça que semblava compaginar perfectament la seva activitat normal amb la pregària dels pelegrins i la presència de la imatge de la Moreneta en processó entre la gent. Amb la lletania lauretana, la processó entrava a l'església, i el cant de la Salve conclouïa la pregària del rosari.

A l'interior de la basílica ens va rebre molt cordialment el seu rector, D. Marco Gnavi. A les seves paraules seguí el testimoni de dos membres de la comunitat de Sant Egidi, la Sra. Letizia Quintas i la Sra. Rosa Malqui, que ens ajudaren a entendre el sentit fraternal de l'acollida cristiana i la riquesa espiritual que suposa compartir la vida amb els pobres.

Mons. Vincenzo Paglia presidí i predicà en la pregària habitual de la tarda de la comunitat de Sant Egidi, que és retransmesa a tot Itàlia. Les seves paraules agermanaren l'advocació mariana del Trastevere i la de Mont-

D'esquerra a dreta Mons. Joan Planellas, el diaca Pere Pardo, Mons. Joan Enric Vives i el P. abat Manel

Mons. Joan Planellas va presidir la pregària.

Es creà un bonic ambient a la plaça, de respecte vers els peregrins

Cadascú tenia el seu lloc i hi va haver temps de comentar els actes del primer dia

serrat amb la imatge del “Llibre Vermell” de l'emperadriu de la ciutat joiosa que brilla en els mosaics magnífics de l'absis de la basílica del Trastevere.

El P. Abat va obsequiar la comunitat amb un rosari de Montserrat com un signe de comunió i d'agraïment. La jornada va concloure amb un sopar fraternal amb els senyors bisbes i acompanyants a l'interior de la casa de la comunitat.

Dissabte, 10.00 h

PATI DE SANT DAMAS

Dissabte, a les 8.30 del matí, tots els pelegrins ens reunírem a la Plaça de Sant Pere per passar els dos controls que ens havien habilitat per accedir al Pati de Sant Damas, on estava prevista la rebuda del Sant Pare i on l'equip de l'Hospitalitat ja havia col·locat la imatge de la Moreneta.

El grup va entrar ordenadament. Tothom tenia seient i des de protocol ens donaren les darreres indicacions per a l'audiència: el Sant Pare beneiria la imatge, ens dirigiria unes paraules i després passaria a saludar una cinquantena de persones.

El Papa Francesc, que va iniciar el seu pontificat amb una imatge brasilera de la Moreneta presidint la plaça de Sant Pere, avui beneiria al pati de Sant Damas una altra imatge de la Moreneta, la de la catedral de Girona.

A l'audiència hi assistiren els bisbes de Catalunya i, en representació del bisbat de Girona, pendent encara de nomenament episcopal, Mn. Joan M. Amich, vicari episcopal d'aquesta diòcesi.

Mons. Agustí Cortès, bisbe de Sant Feliu, el P. Abat i el P. Joan M, director de la Confraria, amb la Rosa d'Or

El Papa saludant els presents i donant-los la benvinguda. La medalla que es va oferir al Sant Pare

L'audiència començà amb la benedicció de la imatge de la Moreneta i amb l'ofrena de la Rosa d'Or a la Mare de Déu. El Papa ens va sorprendre amb el famós "no ha de ser en català?", que no estava pas previst en el protocol aprovat per la Casa Pontifícia.

Començà el seu discurs saludant-nos amb un amable "Bon dia a tots", glossà el significat de la imatge i el lema de la romeria "pietat popular, amistat social i confraternitat universal", per acabar encoratjant-nos a seguir endavant.

A continuació, el Sant Pare signà el Llibre la Confraria i va ser obsequiat amb una medalla commemorativa d'aquest vuitè Centenari. Mn. Valentí Miserachs li oferí la partitura de la *Sardana per la Pau* que ell mateix havia compost i dedicat al Papa Francesc, peça que simultanieja a ritme de sardana el "Tu es Petrus" i el Virolai.

Mentre la cobla Ciutat de Granollers i el grup sardanista Dansaires del Penedès

estrenaven la *Sardana per la Pau*, el Sant Pare saludà afectuosament els presents, entre ells el Sr. Luca Bellizzi, delegat de la Generalitat de Catalunya a Itàlia, i el Sr. Carles Armengol, director general d'Afers Religiosos. I acompanyant la cobla de Granollers, l'alcaidessa, la Sra. Alba Barnusell. El Papa intercanvià, sense presses, unes paraules amb l'Escolania i es volgué fer una fotogra-

El Sant Pare signant el Llibre de la Confraria

El Sant Pare va saludar els sardanistes des del seu cotxe tot aturant-se al seu costat

La Sra. Laura Vilagrà, consellera de Presidència, i el Sr. Luca Bellizzi, Delegat del Govern a Itàlia, aportaren la representació institucional

La Sra. Vilagrà i el Sr. Bellizzi amb el P. Abat i el Sr. Armengol. Al fons Sant Pau Extramurs on van inaugurar l'exposició d'imatges de la Mare de Déu de Montserrat

fia amb ells. En acabar va fer aturar l'automòbil amb què abandonava el pati de Sant Damas, per poder saludar personalment cada un dels balladors que interpretaren aquesta pregrària-sardana per la pau. Tot-hom sortí de l'audiència amb paraules de joia i d'agraïment que es reflectia amb abraçades i fotografies d'aquell moment històric que es visqué intensament.

Després tingué lloc una visita guiada, per grups, a la basílica de Sant Pere.

SANT PAU EXTRAMURS

Els actes del pelegrinatge continuaren dissabte a la tarda a la basílica de Sant Pau Extramurs.

A les 16.40 h al Parc Schuster de Roma, al costat de la basílica, tingué lloc la ballada de sardanes per la pau.

L'acte, amb la presència de la consellera de la Presidència de la Generalitat, Laura Vilagrà, i del Sr. Luca Bellizzi, delegat de la Generalitat a Roma, revestí un caràcter oficial.

La celebració començà amb els parlaments del P. Abat, la senyora consellera i Mn. Valentí Miserachs, que explicà la gènesi i el sentit que té aquesta *Sardana per la Pau*.

La *Sardana per la Pau*, interpretada per la cobla Ciutat de Granollers i ballada pel grup sardanista Dansaires del Penedès, s'estrenà en format complet. La Gna. Natàlia Aldana i el P. Joan M. Mayol van ser els responsables de recitar les paraules que precedeixen el toc del tamborí i del flabiol.

Acabada aquesta sardana es convidà a tothom a participar ballant totes les altres que seguiren donant un aire de festa i germanor a la trobada.

L'acte va ser dirigit pel Sr. Gerard Carrión, com a cap de premsa de la Tarraconense *ad casum*, a qui també se'l veié ballant animosament entre la gent.

Després de la ballada de sardanes, a l'àmplia columnata exterior de la basílica de Sant Pau Extramurs hi hagué l'acte inaugural de l'exposició fotogràfica "Virgo serena", organitzada pel Museu de Montserrat amb motiu d'aquest aniversari. Inaugura-

ren l'exposició el P. Abat i la consellera de Presidència.

A les 19.00 h, al transepte de la basílica de Sant Pau, presidit per la imatge de la Moreneta, començà el concert de l'Escolania de Montserrat. Sota la direcció de Llorenç Castelló i amb acompanyament a l'orgue de Vicenç Prunés, el repertori va incloure peces dels grans mestres de l'Escolania, i també obres contemporànies, entre elles una nova composició sacra del monjo de Montserrat P. Jordi-Agustí Piqué.

La gran assistència de públic, superant el miler de persones, va fer petit aquest imponent espai.

Diumenge, 12.00 h

PLAÇA DE SANT PERE DEL VATICÀ

A l'Àngelus hi érem tots al voltant de la Mare de Déu esperant pregar amb el Sant Pare i escoltar el seu parlament, en el qual esmentà particularment alguns dels grups presents. A nosaltres, però, ja ens havia saludat personalment el dia anterior. Foren unes pa-

El Papa Francesc en l'oració de l'Àngelus

El P. Abat amb la creu d'ermità i els dos escolans amb canelobres presidien la processó

raules i una pregària centrades a demanar la pau davant del darrer conflicte a Terra Santa, que tristament se sumava al d'Ucraïna i als de tants altres llocs que ja no són notícia

però que continuen portant sofriment, misèria i mort a tantes persones arreu del món.

BASÍLICA DE SANT PERE DEL VATICÀ

A les 13.15 h començava la processó precedida pel P. Abat, que portava una creu processional d'ermità, acompanyat de dos escolans amb canelobres. Darrera d'ells seguia la imatge gironina de la Moreneta envoltada per l'Escolania, els bisbes de Catalunya i el vicari episcopal de Girona. La processó començà a l'obelisc de la plaça, travessà el *sagrato* i va fer la seva entrada a la basílica per la porta principal, on s'hi uniren els fidels. Tots anàvem cantant la lletania dels sants mentre avançàvem per la basílica vaticana.

En arribar a l'altar de la Càtedra, el cardenal de Barcelona, Mons. Joan Josep Omella, recità l'oració *pro Papa*, es col·locà la imatge

Membres de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes portant la Moreneta gironina

Els bisbes catalans anaven darrera de la Moreneta

de la Moreneta al costat esquerre de l'altar, i els prelats i els mossens concelebrants anaren a la sagristia a revestir-se per a la celebració de la missa.

El cant de l'Escolania *Germinans germinabit* i l'encens fumejant de la processó elevaren la pregària de tots els participants introduint-nos, amb una solemnitat joiosa i serena, a la celebració eucarística d'especial acció de gràcies pels 800 anys de la Confraria.

Presidí l'eucaristia el cardenal Omella, i hi concelebraren els altres bisbes de Catalunya juntament amb Mn. Joan M. Amich, vicari episcopal de Girona, i una vintena de preveres més. Els lectors de la missa foren la Sra. Maria Mayol, de la confraria de Montserrat, i el Sr. Carlos López Bravo, de la *Hermanidad de Nuestra Señora de Montserrat* de Sevilla. El salm responsorial el cantà la Gna. Natàlia Aldana. El diaca Mn. Albert Manich, de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, proclamà l'evangeli, i el diaca de Girona Mn. Joan Robé feu la pregària dels fidels. Dirigia els cants del poble la Sra. Aida Espelt, i l'Escolania el Sr. Llorenç Castelló, acompanyats tots a l'orgue pel Sr. Vicenç Prunés.

Processó dels prelats que concelebrarien l'Eucaristia

La imatge de 1950 amb la Rosa d'Or

El senyor cardenal ens deixà l'homilia escrita i ens predicà, tal com ell mateix va dir, d'allò que portava al cor. Tots els bisbes i el P. Abat dispensaren la comunió al nombrosíssim grup de fidels que es formà entre els confreres i altres pelegrins que s'uniren a la nostra festa. Acabada la missa es cantà el Virolai.

ESGLÉSIA DE MONTSERRAT

A la tarda hi hagué l'ofrena floral i la recitació de la visita espiritual a la Mare de Déu a l'església de Montserrat a Roma.

La imatge de la Moreneta portada per Montserrat a aquesta església l'any sant de 1950, va ser treta de l'altar lateral d'aquesta església on és habitualment i va ser col·locada a l'altar major, tota adornada amb ciris i flors.

L'espai de l'església demanava fer quatre celebracions gradualment a fi que tothom hi pogués participar amb comoditat. Rebé molt cordialment els quatre grups el rector de l'església, Mn. José Jaime Brosel, explicant breument la història del lloc, l'activitat

pastoral amb els pelegrins, i l'acció social que s'arriba a fer gràcies a la generositat dels devots de la Mare de Déu.

La primera celebració la presidí el P. Abat. Després de glossar la festa d'aquests 800 anys, conferí la cèdula de confrare al rector del "Montserrat", Mn. José Jaime Brosel, al Sr. Joan Lleixà i a les Sres. Rosaura García i Montserrat Flores. Un cop feta l'ofrena d'un pom de flors i un llantió, Mn. José Jaime Brosel començà la recitació de la visita espiritual a la Mare de Déu. Els pelegrins responien a cada invocació amb l'antífona "Santa Maria, Verge i Mare de Déu", del monjo ja traspasat G. Odiló Planàs. Acompanyava el cant a l'orgue la Sra. Fabjola Lekaj. S'encensava la imatge de la Mare de Déu tot cantant el Virolai, i després de l'oració conclusiva es donava la benedicció.

La segona ofrena la presidí Mons. Salvador Cristau, que conferí la cèdula de confrare al Sr. Xavier Pujades. Recitaren la visita espiritual la Sra. M. Carmen Duran i el Sr. Martí Terés, als quals també se'ls havia inscrit en la Confraria aquell dia.

La tercera celebració fou presidida per l'arquebisbe de Tarragona, Mons. Joan Planellas, que feu un discurs sobre el valor i l'actualitat de la visita espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Conferí la cèdula de confrare als esposos Jordi Xicola i Mireia Gargallo. Recitaren la visita espiritual les Sres. M. Jesús Vila i M. Remei Missé, de la Delegació de Reus i d'Arenys de Munt respectivament.

La quarta ofrena floral la presidí per al grup més internacional però més reduït Mons. Javier Vilaplana, bisbe auxiliar de Barcelona. La Sra. Carmen Dorrio, que portava el grup de Suïssa, recità la visita espiritual. Es feu confrare el Sr. Giorgio Fava, autor d'un llibre sobre la Mare de Déu de Montserrat a la parròquia italiana de Stuffione, que obsequià al P. Abat.

A tots els participants, a la sortida, se'ls donà un punt de llibre amb la pregària breu dels 800 anys de la Confraria.

La Sra. Montserrat Flores, una de les noves confreres, va rebre les insignies de la mà del P. abat Manel

El P. Abat va presidir la missa en memòria dels confreres difunts.

Dilluns, 10.00 h

SANTA MARIA MAJOR

Dilluns tenia lloc la darrera celebració del nostre pelegrinatge, a la basílica de Santa Maria Major, amb una missa "Requiem" pels confreres difunts, presidida i predicada pel P. Abat i concelebrada per l'arquebisbe i primat Mons. Joan Planellas, l'arquebisbe d'Urgell Mons. Joan Enric Vives, el bisbe de Terrassa Mons. Salvador Cristau, el bisbe de Lleida Mons. Salvador Giménez, Mons Javier Vilaplana, bisbe auxiliar de Barcelona, Mn. Joan M. Amich, vicari episcopal de Girona, i Mn. Valentí Miserachs, a més d'un bon nombre de preveres i diaques. El Sr. Christian A. Almada, organista de la basílica papal de Sant Pau Extramurs, acompanyà la celebració, i la direcció dels cants va anar a càrrec de la Gna. Natàlia Aldana.

Al costat esquerre de l'accés a la cripta que custodia les relíquies del pessebre hi havia la Mare de Déu de Montserrat amb la

Rosa d'Or que el dissabte li havia obsequiat el Papa Francesc.

La celebració acabà amb el cant del "Sota la vostra protecció" davant la Moreneta, i la processó de retorn a la sagristia es feu amb cant del Virolai.

A fora, davant la façana de la basílica, ens felicitàvem mútuament per l'experiència viscuda i ens acomiadàvem plens de les emocions que cadascú havia viscut i compartit aquests dies inoblidables del pelegrinatge de Montserrat a Roma. Un grup, camí de l'aeroport, feia la visita turística a la ciutat; altres, abans de dinar, pogueren fer alguna altra visita interessant a la ciutat o comprar algun record, tot fent temps per agafar a la tarda el vol de retorn a casa. Havíem portat en el cor tots els pelegrins que no havien pogut venir; ara podríem compartir amb ells el viscut aquests dies sota l'esguard de la Mare de Déu.

Homilia de la pregària conjunta de la Comunitat de Sant'Egidio i la Confraria a Santa Maria in Trastevere

Meditació sobre l'Apocalipsi 12, 1-6

Mons. Vincenzo Paglia

L'arquebisbe Paglia, un dels fundadors de la Comunitat de Sant'Egidi

Benvolguts germans i germanes.

Aquesta tarda, la nostra pregària s'enriqueix amb la companyia de molts germans i germanes catalans que festegen els 800 anys de la fundació de la Confraria dedicada a la Mare de Déu

de Montserrat. Siguen tots benvinguts. Una salutació afectuosa al bisbe de Tarragona, monsenyor Joan, als altres bisbes i a l'abat del monestir de Montserrat que acompanyen el pelegrinatge. Tots junts, inclosos els qui segueixen la celebració per vídeo, estem en presència de Déu per fer aquesta pregària.

Aquesta basílica és el lloc de la pregària de la tarda de la Comunitat de Sant'Egidio. Aquí, cada tarda, sota la mirada de Jesús i de Maria al tron que tenim a l'absis, ens adrecem al Senyor contemplant aquella visió que se'ns concedeix totes les tardes. Una visió esplèndida: Jesús acull Maria, la seva mare, al tron i amb la mà dreta l'abraça amb tendresa. Podem aplicar també a aquesta

imatge el títol de Maria "emperadriu de la ciutat joiosa", com canteu a l'himne del *Llibre Vermell*, que fou compost gairebé contemporàniament a aquest mosaic de l'absis. Hi ha una mena de parentiu, no tan sols espiritual, sinó també d'anys, amb la Con-

fraria i és un signe que reforça la fraternitat i el vincle entre la Mare de Déu de Montserrat que tenim aquí al davant i la *Madonna di Santa Maria in Trastevere*. Aquesta tarda, seguint les paraules de l'Apocalipsi, aixequem l'esguard cap al cel, i aquest esplèndid mosaic i la imatge de la Mare de Déu de Montserrat ens ajuden a fer-ho.

"Una dona vestida amb el sol", escriu l'Apocalipsi, "amb la lluna sota els seus peus, i al cap una corona de dotze estrelles". És Maria, figura de l'Església, escollida per Déu per engendrar en la història humana el Salvador. És el misteri de Maria, és el misteri de l'Església, que a cada generació ha d'engendrar l'Evangelí perquè tots el pu-

guem comprendre. Aquella dona està embarrassada. L'Església ha de tenir sempre l'atenció de comunicar l'Evangelí, d'engendrar nous fills, d'engendrar pau, fraternitat, amistat. Però, com escriu l'Apocalipsi, hi ha un drac roig, enorme, que es posa al davant d'aquesta dona per devorar-li el fill. En el llenguatge simbòlic, aquest drac de set caps representa el poder enorme que té el mal en aquest món. I les deu banyes parlen de la brutal força prevaricadora. Ho veiem a les guerres, no tan sols a Ucraïna, sinó també en altres indrets on es continua vessant sang innocent. Aquest drac roig el veiem en les innombrables formes de violència. Pensem en tants immigrants que moren al Mediterrani o a les fronteres de països que nosaltres coneixem i que no acullen. La violència contra les persones grans, contra els infants, contra les dones. Aquest drac té realment molts caps i moltes banyes per continuar devastant el món i convertir-lo en un desert. Un desert d'amor.

La Paraula de Déu ens convida aquesta tarda a escoltar aquesta pàgina perquè al nostre cor reneixi l'amor per aquesta huma-

nitat tan castigada. Podem identificar l'escena de la fugida de la dona al desert com l'Església que ha de sortir. Sí, l'Església ha de sortir de la seva mandra per entrar en el desert d'aquest món i transformar-lo d'un lloc de mort en un lloc de fraternitat, d'un lloc de tristesa en un lloc d'amor.

Sí, la dona vestida de sol: santa Maria de Montserrat i santa Maria de Trastevere ens conviden a sortir amb elles per a fer-nos propers, propers als pobres, als febles i als petits. Aquest és el veritable pelegrinatge que el Senyor ens demana. És veritat que sortir requereix esforç i lluita, sobretot contra el mal, àdhuc el mal que s'amaga al nostre cor, aquell egoisme que moltes vegades ens fa còmplices de la violència.

La mare de Déu, santa Maria de Montserrat i santa Maria de Trastevere són al costat nostre, ens acullen sota el seu mantell de protecció. Ens defensen de la violència del drac i ens sostenen en la nostra voluntat d'engendrar arreu del món fraternitat, pau, amistat i amor.

Que així sigui!

Els diferents participants en la pregària vespertina

Recull de fotografies

Sardanes per la Pau. Plaça de Santa Maria del Trastevere

Rosari processional a la plaça de Santa Maria del Trastevere

Pregària amb la comunitat de Sant'Egidio

Discurs als membres de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat (Catalunya)

Sant Pare Francesc

Pati de Sant Damas

Bon dia a tots!

Benvinguets. Saludo cordialment el cardenal Omella, el P. abat de Montserrat Manel Gasch, els altres bisbes, sacerdots i religiosos presents, i tots els fidels que participen en aquest pelegrinatge. Gràcies, gràcies per aquesta visita. Estic content de rebre-us i de veure-us en aquest dia en què celebrem la nostra Mare celestial sota l'advocació de la Mare de Déu del Roser. Celebrar Maria és celebrar la proximitat i la tendresa de Déu, que es troba amb el seu poble, que no ens deixa sols, que ens ha donat una Mare que ens cuida i acompanya. És celebrar la proximitat de Déu perquè l'estil de Déu és proximitat, compassió i tendresa. Així estima Déu i esguardant Maria s'entén la proximitat de Déu, la compassió de Déu en una Mare i la tendresa de Déu.

Precisament vosaltres heu vingut com a pelegrins a Roma per celebrar, donar gràcies al Senyor per aquesta presència de Maria tan propera que, des de fa 800 anys, us acompanya en el camí de la vida cristiana. Evoquem ara la seva imatge: la Verge de Montserrat, l'estimada *Moreneta*, està asseguda i té el Nen a la falda, és la "Mare de Déu" i, a la mà dreta, sosté una esfera que simbolitza l'univers, és la "Reina i Senyora de tota la creació".

Tenir present aquesta doble vocació de Maria de ser mare de Déu i mare nostra ens ajuda a reflexionar sobre el tema escollit per a aquest pelegrinatge: "Pietat popular, amistat social i confraternitat universal". Sabem que la devoció mariana significa molt en les manifestacions de pietat del sant poble fidel de Déu. És la Mare. Pensem, en aquests 800 anys de presència a Montserrat, quants fidels visitant el seu santuari, desgranant les denes del rosari, demanant amb humilitat i amb senzillesa a la Moreneta la seva intercessió per ells, pels seus éssers estimats! I quantes, quantes manifestacions d'estima filial, de súpliques i accions de gràcies! Quan el Poble de Déu va a visitar la seva Mare, s'expressa d'una manera en què potser no ho fa tant en un altre tipus d'oració. Davant de la Mare és com que es desvetllen els sentiments més nobles d'una persona. I quan Maria escolta les nostres pregàries fa aquest gest que és el gest més marià: assenyalava Jesús: "Feu tot el que Ell us digui." És el gest típicament marià. Indica el camí i parla al seu Fill perquè entengui.

La força evangelitzadora de la pietat popular crea condicions favorables perquè creixin i s'enforteixin els vincles d'amistat i de fraternitat entre els pobles (cf. Exhort. ap. *Evangelii gaudium* n. 122-126). Sant Pau VI,

que ja ho havia entès, va canviar el nom de “religiositat popular” pel de “pietat popular”. I a l’**Evangeli Nuntiandi** inclou paràgrafs ben clars sobre aquesta gràcia –és una gràcia que tenen els pobles– de la pietat popular.

I també en aquest aspecte la devoció mariana té un lloc privilegiat. Maria és advocada, però avui dia la paraula “advocat” és massa funcional; és millor dir que és “facilitadora”. Maria és facilitadora en els conflictes i els problemes, com quan manca el vi en unes noces.

Ella ens ajuda a “desfermar els nusos” que s’han fet en nosaltres i entre nosaltres. És a dir, Maria també aplatina el camí de l’amistat entre els pobles, invitant-nos a girar la mirada vers l’origen i la fita de la nostra existència, que és Jesucrist, i ens anima a seguir el seu exemple, recorrent els camins de la pau, l’amabilitat, l’escolta i el diàleg pacient i confiat.

Germans i germanes, la Mare de Déu de Montserrat, amb el món a les seves mans, ens convida a viure aquesta fraternitat universal, sense fronteres, sense exclusions, que dissipa les ombres d’un entorn tancat.

Ella «està atenta no tan sols a Jesús sinó també “a la resta de la seva descendència” (Ap 12,17). Ella, amb el poder del Ressuscitat, vol engendrar un món nou, on tots són germans, on hi hagi lloc per a cada descartat de les nostres ciutats, on resplendeixin la justícia i la pau» (Carta enc. **Fratelli tutti**, n. 278). Per a ella no hi ha cap descart, és la Mare dels descartats, dels qui nosaltres descartem, perquè allí els va a cercar. No coneix l’actitud de descartar a ningú. I com que és Mare, sap escoltar tantes coses, tantes peticions, fins i tot quan neixen d’un cor doble, d’un cor que no és coherent amb si mateix, d’un cor injust que fa mal. Escolta, escolta també el fill criminal.

És bonic reflexionar sobre aquests temes i poder experimentar junts l’alegria d’anunciar Crist de la mà de Maria, Mare de l’Evangeli vivent, Estrella de l’evangelització. Us animo a seguir endavant en aquesta missió, que és do i tasca. Que Jesús us beneeixi, que la Mare de Déu us cuidi –és bona cuidadora, sap cuidar– i que us ajudi a continuar caminant junts. I, de passada, us demano que no us oblideu de resar per mi.

Gràcies.

El Sant Pare Francesc adreçant-se als confreres de Montserrat

Recull de fotografies

**Audiència del Sant Pare.
Pati de San Damaso del Palau
Apostòlic.**

Montserrat, expressió viva de la nostra història i cultura mil·lenàries

Laura Vilagrà Pons

Consellera de la Presidència de la Generalitat de Catalunya

Em plau adreçar-vos aquest escrit amb què vull transmetre-us l'experiència i l'enriquiment personal que vam viure les persones que integràvem la comitiva en representació del Govern de la Generalitat en el pelegrinatge a Roma amb motiu de la commemoració dels 800 anys de la Confraria de Montserrat. Sovint les paraules no copren del tot les emocions i els sentiments, però almenys ho intentaré.

Com a consellera de la Presidència i màxima representant del Govern en aquest viatge, estic plenament satisfeta d'haver-vos pogut acompanyar com a part de la delegació catalana a Roma, integrada per 800 catalans i catalanes. El nostre país no podia tenir millors ambaixadors i ambaixadores.

Gràcies a tothom que hi va treballar per fer-ho possible. És amb aquesta empenta i il·lusió que podem fer grans coses per projectar el nom de Catalunya arreu. El pelegrinatge a Roma ha estat l'avançada dels grans esdeveniments de l'any 2025, com a propra gran fita, i per als quals podeu comptar amb el suport i la col·laboració del Govern. Montserrat mereix això i molt més.

Com vaig tenir ocasió d'explicar-vos en persona, jo soc de Cal Boter, de Santpedor, i tinc la sort que cada mati m'aixeco amb la muntanya magníficament. Vaig a fer esport i la muntanya m'acompanya, amb les seves agulles i cingleres que es projecten cap al cel.

Per a mi, com a dona i com a consellera de la Presidència, per al poble català i per al país sencer, Montserrat és molt més que una muntanya. Representa com cap altre emblema els valors del nostre poble: som gent acollidora, tolerant, oberta al diàleg, conciliadora, defensora dels drets humans i les llibertats.

Montserrat és el gran símbol del nostre sentiment de país, molt arrelat com a part d'un projecte de construcció nacional. És el nostre orgull, l'epicentre sentimental de la identitat catalana. Esdevé una expressió viva de la nostra història i cultura mil·lenàries.

La relació de Montserrat amb Catalunya s'ha forjat al llarg de segles, i la muntanya ha arrelat profundament en el cor i l'ànima del nostre poble. Ha esdevingut part de la nostra identitat nacional, una llum que ens guia i ens il·lumina en els moments més foscos. Una força que ens impulsa a defensar la nostra terra i la nostra cultura. També és refugi, símbol de resistència i solidaritat en els moments més importants i complicats de la nostra història.

El monestir i els seus mil anys d'història són emblema de mil anys de cultura, llengua i identitat catalanes. I, en els temps convulsos que vivim, quan tot això sembla que es posa en qüestió, Montserrat manté inalterable l'estret lligam amb els catalans

L'honorable Consellera Vilagrà amb el P. Abat i els altres representants institucionals el representant del Govern a Itàlia i el Director general d'Afers Religiosos

i les catalanes, esdevenint representació i projecció de la nostra ferma voluntat de perviure com a poble.

Actualment, la societat catalana és cada dia més plural des del punt de vista religiós. I aquesta relativa novetat pot generar rebuig i prejudicis cap algunes d'aquestes confessions, així com conflictes de base religiosa. Allò que no es coneix genera sovint por i incomprensió. Cal que treballem plegades per fer-hi front des d'una perspectiva tolerant i oberta.

El nostre model, el model que tenim per al nostre país, és el de la interrelació, que fa possible la cohesió social i evita l'ús de la religió com un element d'enfrontament. Des del Govern i el Departament de la Presidència vetllem per oferir uns serveis públics preparats per atendre tothom igual i d'acord amb les seves creences, sense discriminacions i amb el respecte que mereix cada confessió religiosa.

Defensem i prioritzem el diàleg interreligiós. Només si ens comuniquem, si ens par-

lem, podem entendre l'altre, comprendre les seves decisions i respectar-les, i defensarem així les nostres idees des de la tolerància. La diversitat de posicions i de maneres de concebre l'espiritualitat i la religió, la vida en definitiva, ens enriqueix a tots com a societat.

Volem promoure el diàleg i l'harmonia entre les religions i a l'interior de cada religió. Cal, també, comprometre's a respectar els drets humans, inclosos la llibertat religiosa i els drets de les minories, superant qualsevol forma de discriminació, colonialisme, explotació i dominació. Perquè som catalans però volem viure en comunitat, en el global món de la diversitat i el reconeixement de drets.

I, en l'epicentre de tot, Montserrat. Com a símbol, un cop més i sempre, de la nostra llibertat i els nostres drets nacionals. Al servei dels valors que he exposat i que faran del nostre país un model de convivència i, també, una contribució per a un món més respectuós amb les cultures i les savieses de tots els pobles.

Un signe de vitalitat montserratina i una expressió de catalanitat

Carles Armengol

Director general d'Afers Religiosos del Departament de la Presidència. Generalitat de Catalunya

En nom del Govern de la Generalitat de Catalunya, i conjuntament amb el seu delegat a Itàlia, Luca Bellizi, he tingut el goig d'acompanyar gairebé en tot moment el pelegrinatge que la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat ha dut a terme a Roma, del 6 al 9 d'octubre de 2023, per commemorar el seu 800 aniversari.

Durant quatre dies, prop d'un miler de pelegrins hem participat activament en un conjunt d'activitats que han donat sentit i relleu col·lectiu a aquesta anada a Roma. Retornats a casa, la valoració és molt positiva en tots els sentits. Més enllà de l'àmbit estrictament religiós que n'és el nucli, des de la meva responsabilitat em pertoca posar de relleu la gran projecció de país que ha comportat aquest pelegrinatge al cor del món catòlic i la universalitat que representa la Santa Seu. Projecció de la vitalitat espiritual, de l'arrelament de la religiositat popular, de la cultura que promou valors universals.

Diversos moments resten en el nostre record amb emoció i goig. El primer ha estat l'audiència del Sant Pare Francesc al noble Pati de Sant Damas, de gran significació. Només entrar, el Papa va beneir la imatge de la Mare de Déu de Montserrat que ens va acompanyar durant tot el pelegrinatge pel Vaticà i per Roma, portada des de la Catedral

de Girona per ser beneïda i retornada ja a la seva seu.

En el seu discurs, el Papa Francesc va subratllar la importància de la pietat religiosa i de la devoció mariana. "La Verge de Montserrat és una mare que ens convida a viure la fraternitat universal. Una mare que no descarta ningú i que sap escoltar. (...) Davant la Mare es desperten els sentiments més nobles de la persona". Amb aquestes paraules, Francesc vincula Montserrat a la seva insistència en favor d'una fraternitat universal, tan invocada i tan difícil com malauradament constatem amb els nombrosos conflictes que sagnen el món.

El Sant Pare va atorgar a la Mare de Déu de Montserrat la Rosa d'Or, una distinció pontifícia que distingeix les marededeus. També va tenir paraules d'elogi per a la tasca de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat durant 800 anys.

D'aquesta audiència n'ha transcendit una petita però reveladora anècdota. La pregunta del Papa sobre la llengua en què es faria la pregària de benedicció: "No ha d'estar en català?" va preguntar. El text estava preparat en castellà sembla que per indicacions de la Casa Pontifícia i així es va llegir. D'aquest episodi, del qual alguns han fet interpretacions i extrapolacions del tot exagerades, crec que allò més important és destacar que

El Sr. Carles Armengol amb el P. Abat i la Consellera Vilagrà

el Papa, en dies de gran intensitat de feina, enmig d'un important Sínode, va demostrar que sabia perfectament qui tenia davant. Va demostrar que coneixia la vinculació indissoluble de Montserrat amb Catalunya i de Catalunya amb la llengua catalana.

El Papa va saludar en català, va escoltar sardanes i va tenir un diàleg entranyable amb els escolans que aquell mateix vespre van oferir un gran concert a la magnífica Basílica de Sant Pau Extramurs. L'eminent músic i eclesiàstic Mons. Valentí Miserachs va lliurar al Papa la partitura de la sardana que ell mateix va compondre i que es va estrenar el dia abans en una plaça romana: la Sardana de la Pau. En termes de projecció de país aquesta audiència va tenir un gran relleu.

L'Escolania de Montserrat, dirigida per Llorenç Castelló, va presentar un programa que abastava des del Llibre Vermell de Montserrat fins als compositors contemporanis, com els PP. Ireneu Segarra i Jordi-Agustí Piqué o Bernat Vivancos. Com a introducció al concert, l'abat de Montserrat, Manel Gasch, present en tot moment juntament amb la totalitat dels bisbes catalans, va fer una salutació remarcant que l'Escolania és l'ambaixadora

de Montserrat mitjançant la cultura i el patrimoni musical. L'Escolania de Montserrat és un dels cors més antics d'Europa i té un prestigi i renom internacional.

A la tarda del concert, la presència de la Generalitat va adquirir una major relleu amb la participació de la consellera de la Presidència, l'Honorable Sra. Laura Vilagrà. La tarda va començar amb una ballada de sardanes davant de la Basílica precedida d'uns parlaments. Vilagrà va expressar *"l'orgull que representa per als catalans Montserrat, l'epicentre de la identitat catalana"*. La representant del Govern de Catalunya va emfasitzar que Montserrat és una expressió viva de la nostra història i cultura mil·lenària. *"Montserrat és un símbol que representa els nostres valors com a poble acollidor i generós i refugi, un símbol de la resistència i de la solidaritat en moments complicats de la nostra història"*.

Tot seguit, la consellera de la Presidència va inaugurar l'exposició de fotografies de la Moreneta *"Virgo Serena"* a l'atri de la Basílica de Sant Pau Extramurs i va assistir al concert de l'Escolania.

L'endemà, els pelegrins van participar en l'Angelus a la plaça de Sant Pere. A continuació va tenir lloc la processó amb la imatge

pujant les escales de la plaça i travessant tota la basílica fins a l'altar principal. Allà es va celebrar l'eucaristia a la Basílica de San Pere, presidida pel cardenal arquebisbe de Barcelona, Joan Josep Omella, i concelebrada per la resta de bisbes catalans.

Altres activitats, abans i després, van completar el dens programa. Totes molt reeixides. Cal felicitar-ne els organitzadors, en especial el pare Joan M. Mayol, rector del Santuari, i la religiosa benedictina de Sant Benet de Montserrat Natàlia Aldana, juntament amb un equip entusiasta que va pre-

parar amb molta cura cadascun dels detalls.

Trenta confraries de la Mare de Déu de Montserrat hi han estat presents. Principalment de Catalunya, però també hi han participat confreres d'altres indrets del món, com ara São Paulo del Brasil, Ginebra i Sevilla. Aquesta darrera, la Confraria de Sevilla, va ser fundada al segle XVI.

Tot plegat és mostra de la vitalitat i de la diversitat que és capaç d'aglutinar Montserrat. Un signe d'esperança de cara a la celebració del Mil·lenari de Montserrat de 2025, que ja tenim a tocar.

DISSABTE 7. SANT PAU EXTRAMURS

Rebuda des d'Itàlia

Luca Bellizzi

Delegat del Govern a Itàlia

Els 800 anys de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat han representat una oportunitat ineludible per a la Delegació del Govern a Itàlia per perseguir un dels objectius fonamentals de la nostra tasca: donar a conèixer Catalunya als italians.

Aquesta ha estat una oportunitat única perquè ha combinat la possibilitat de mostrar conjuntament molts aspectes diferents: el patrimoni cultural, la devoció a la Patrona del nostre país, una excel·lència global com la coral de l'Escolania, així com la capacitat de ser inclusius.

Així, doncs, vam començar a pensar amb molta antelació com podríem contribuir a l'èxit d'un acte que, sens dubte, era principalment religiós, però que ens implicava, ja que era emblemàtic d'una realitat sociològica que forma part de la mateixa raó de l'existència de la Delegació.

El primer aspecte, sens dubte, va ser el cultural, intrínsecament lligat a la veneració

a la Moreneta: com podem donar a conèixer aquesta icona romànica tan preuada i estimada pel poble català, amb una devoció que va més enllà de la fe de tothom? Vam contactar amb el Museu de l'Abadia i gràcies a la inestimable col·laboració del germà Xavier Caballé, director del Museu, vam poder replicar l'exposició *Virgo Serena* a Roma, amb les esplèndides fotografies fetes l'any 2001 per Lluís Casals durant els estudis radiogràfics i de restauració de la imatge de la Mare de Déu. Després de diverses valoracions, l'elecció de la ubicació i la instal·lació –finançada per la Delegació– va recaure sobre el quadripòrtic de la basílica papal de Sant Pau Extramurs, que va mostrar la seva disponibilitat immediatament, i es van iniciar els treballs preparatoris que van implicar tot el personal de la Delegació. D'aquesta manera i a través dels panells fotogràfics exposats durant una setmana, nombrosos turistes i pelegrins van poder observar no només

El Sr. Luca Bellizzi, en primer pla, juntament amb la resta d'autoritats en l'estrena de la Sardana de la Pau

els detalls de la imatge de la Mare de Déu sinó també els paratges naturals del monestir de Montserrat, així com també conèixer la difusió de la devoció a la Moreneta per tot el món.

L'elecció d'organitzar l'exposició a la basílica de Sant Pau Extramurs també va anar lligada al fet que la mateixa església va acollir el concert de l'Escolania, possible gràcies a l'aportació de la Delegació a Itàlia i de la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya. També en aquest cas, la Delegació va considerar el concert com una manera de donar a conèixer un patrimoni cultural únic i peculiar, lligat a una tradició centenària i a la música sacra de Catalunya. La rebuda i els aplaudiments als nens de l'Escolania van ser motiu d'enorme satisfacció.

Finalment, hi ha un altre aspecte que va implicar la Delegació: va ser el "braç operatiu" que va permetre la realització de la sar-

dana per la pau en el marc de la romeria. Sense ser-ne directament organitzador, l'equip de la Delegació va oferir tot el seu suport perquè es pogués desenvolupar en les millors condicions possibles. I les excel·lents relacions establertes amb les autoritats del VIII Municipi de Roma, que van posar a disposició una zona adient per a la seva celebració, van permetre que l'acte, un himne a la pau i a la inclusió, fos un èxit. També en aquest punt, la Delegació pot dir que ha assolit plenament els seus objectius: posar-se al servei dels nostres ciutadans i ciutadanes; promoure el nostre patrimoni cultural, en aquest cas a través de la dansa tradicional; enviar un missatge de fraternitat en un moment en què el món ho necessita especialment.

Una experiència de col·laboració que, n'estem segurs, es pot repetir de cara al Mil·lenari del Monestir de Montserrat i que coincideix, a Roma, amb el Jubileu del 2025.

Recull de fotografies

Ballada de Sardanes. Basílica Sant Pau Extramurs

Concert de l'Escolania de Montserrat. Basílica de Sant Pau Extramurs

DIUMENGE 8. ÀGELUS

Àngelus. Plaça de Sant Pere

Homilia de la missa de la Mare de Déu de Montserrat

Cardenal Joan Josep Omella

Arquebisbe metropolità de Barcelona

Benvolguts Arquebisbes, Bisbes i Pare Abat,
Benvolguts preveres y monjos de
Montserrat

Benvolguts germans sacerdots i diaques,
Benvolgut Director General d'Afers
religiosos de la Generalitat.

Membres de la Confraria de la Mare de Dèu
de Montserrat de Catalunya i de França.

Germans i germanes.

Us convido, em convido a mi mateix, a contemplar la nostra Patrona la Mare de Déu, sota l'advocació entranyable de Montserrat. L'Església ens ha ensenyat a mirar la Mare de Déu demanant-li que giri envers nosaltres eixos ulls tan misericordiosos. I avui, en aquest dia intens, en plena peregrinació, aquí a Roma, la mirem i la contemplem i a través de tot el que ens relaten els Evangelis descobrim algunes actituds de Maria que poden il·luminar la nostra vida:

A) Maria ESCOLTA l'àngel Gabriel. I no només escolta el missatge que sera mare de Déu, sinó que escolta quelcom fonamental per comprendre i viure aquest anunci de maternitat: «per a Déu no hi ha res impossible» (Lc 1,37). Aquestes paraules de l'àngel l'omplen de pau i de confiança: Déu ho pot tot, no tinguis por, per a Ell no hi ha cap obstacle que li impedeixi actuar. I així va ser: Maria concep Jesús en el seu si, sense

participació d'home; en les noces de Canà, Maria convida a confiar en Crist, que mana omplir les gerres d'aigua i aquesta aigua es converteix en vi. L'impossible es fa realitat per la força de Déu. Per aquells que confien en el Senyor, per aquells que tenen l'esperança posada en Ell, cap circumstància, per adversa que sigui, els fa perdre l'esperança, la humil i tenaç, esperança.

¿Quines coses poden paraitzar-nos? ¿Què ens pot arrabassar l'alegria i la pau, si estem en les mans de Déu?

B) Maria, després d'escoltar, DECIDEIX. Després de sentir l'anunci de l'àngel, la Bona Nova del naixement del Fill de Déu, es fa disponible a Déu. No es tanca en les seves coses i en els seus plans. Respon a l'àngel dient: «Sóc l'esclava del Senyor: que es compleixin en mi les teves paraules» (Lc 1,38). I aquesta disponibilitat es concreta, es faja palpable, en la seva decisió d'anar a servir la seva cosina Elisabet, que la necessita perquè donarà a llum d'aquí a uns mesos. La seva disponibilitat no és etèria, és concreta. El nostre amor a Déu, la nostra disponibilitat als seus designis, als seus plans, ha de concretar-se en les nostres decisions, en el rebuig del mal, en l'elecció del bé, evitant la temptació de restar parats, indolents o indecisos. Buscar Déu en la pregària, en l'adoració, en l'acció de gràcies per tot... participar amb assiduïtat en els sagra-

ments de l'Església ... ajudar i servir el promisme... no jutjar mai, perdonar sempre, són decisions que hem de prendre lliurement. Maria és model exemplar de vida cristiana, ella és la primera en la fe, en l'esperança i en l'amor.

C) Un cop presa la decisió, Maria ACTUA. No es queda amb els braços plegats. L'esperança és activa. Maria es posa en camí cap a Ain-Karen, cap a casa de la seva cosina Elisabet. Quina expressió més bonica empra l'Evangeli de Sant Lluc. Diu: «Maria se n'anà de pressa a la muntanya» (Lc 1,39). La gràcia de l'Esperit Sant no admet dilacions. La seva cosina la necessita i va ràpidament a atendre-la, a ajudar-la. Aquest testimoni d'amor amb la seva cosina és el que omple Elisabet d'esperança i alegria, fins al punt d'exclamar: «Ets beneïda entre totes les dones» (Lc 1,42). ¿Quina altra salutació podia donar-li sinó aquesta que brolla d'un cor agrait i ple d'esperança? Amb el seu lliurament generós i humil, Maria transmet l'alegre esperança.

D) I amb aquesta profunda vida espiritual la Mare de Déu AVANÇA en el misteri del naixement de Crist a Betlem. Maria dona a llum en una situació ben adversa: lluny de la seva casa de Natzaret, lluny de la seva família, en una ciutat en la qual no troba cap lloc on hostatjar-se... i dona a llum en una cova on els pastors guardaven el bestiar; un lloc brut, pobre i podem imaginar que, fins i tot, ple de puces... I la Mare de Déu no protesta, no es deprimeix, no critica, no s'enfada... sinó que escampa tendresa, amor, mansuetud. Diu l'Evangeli que va faixar el Nen amb bolquers amb amor, tendresa i delicadesa. Maria, enmig d'aquestes circumstàncies, traspua tendresa, confiança, delicadesa, mansuetud.

Mare de Déu de la Mercè, ¿sabem actuar així, amb delicadesa, amb mansuetud, amb fidelitat, enmig de les dificultats de la vida? Mare, de vegades ens costa, de vegades estem distrets, ¿què ens aconselles?

-Mireu el meu fill, descobriu el camí proposat pel vostre germà Jesucrist.

En la paràbola del Bon Samarità Jesús ens proposa un estranger, un samarità, com a model a seguir. Aquest samarità va trobar un home malparat i ple de ferides a la vora del camí i amb tendresa i delicadesa el va ajudar, el va muntar a la seva cavalcadura, el va portar a una fonda i després li va pagar la pensió.

¿Com ho va poder fer això? L'Evangeli ens revela el secret: després del relat del Bon Samarità, trobem el relat de Marta i de Maria on Crist diu: «Marta, Marta, estàs preocupada i neguitosa per moltes coses, quan només n'hi ha una de necessària. Maria ha escollit la millor part, i no li serà pas presa» (Lc 10,41-42). En aquestes paraules de Jesús trobem el secret que mou el bon Samarità i la Mare de Déu a comprometre's amb el germa necessitat, a ser signe d'esperança per a tots: La vida d'intimitat amb el Déu viu i veritable, la vida de pregària practicada amb assidultat i generositat.

Estem commemorant els 800 anys de la fundació de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat. Avui aquesta obra és un arbre frondós que es ramifica als cinc continents.

Germans, la Mare de Déu és Mare de Misericòrdia perquè va viure oberta a Déu, perquè el seu cor era habitat per la presència de Déu, perquè mantenia un diàleg profund, personal i íntim amb Ell.

Nosaltres serem també testimonis de misericòrdia enmig de la nostra societat si sabem acostar-nos a Déu i tractem en intimitat amb Ell, si practiquem amb senzillesa i generositat la pregària diària amb el Senyor, que tant ens ha estimat i ens estima. Beneït qui confia en el Senyor i no en els déus i senyors de la terra, éssers de fang que no poden salvar. Sense Déu no hi ha futur, no hi ha esperança, no hi ha misericòrdia ni tendresa.

Santa Maria, Mare de Déu de Montserrat, en aquest temps d'incertesa que ens toca viure, sigues tu qui animi i acreixi la nostra alegria i la nostra tendresa. Acull totes les nostres súplices, perquè puguem portar una vida en pau i tranquil·litat. Demanem pau i tranquil·litat per al nostre món i, de manera especial, per al nostre país. No permetis que ens avergonyim mai de la nostra fe cristiana. No permetis que caiguem en la temptació de la divisió, de la confrontació, de la imposició de les nostres maneres de

veure i de construir el món. Ajuda'ns, si us plau, a buscar i afavorir tot el que ens permeti viure en comunió, en respecte i en pau. I concedeix-nos ser testimonis, valents i humils, d'esperança per a tots i, de manera especial, per als nostres germans més deprimits i necessitats.

Amén.

+ Card. Joan J. Quella

Arq. de Barcelona

Processó d'entrada a la Basílica de Sant Pere del Vaticà i Missa de la Mare de Déu de Montserrat

Visita Espiritual a la Mare de Déu de Montserrat del bisbe Josep Torras i Bages

- I Verge Prodigiosa, tron pudíssim on reposà l'eterna Saviesa quan vingué al món a ensenyar el camí de salvació, aconseguí per als vostres catalans aquella fe que enfonsa les muntanyes, omple les valls i fa planer el camí de la vida.
- II Mare castíssima, mirall de puresa, flor de les verges, que portareu al món el bàlsam de incorrupció, Jesús fill Déu, obteniu-nos l'honestedat dels costums públics.
- III Profetessa admirable, que beneíreu i lloàreu l'Etern més que no pas totes les jerarquies angèliques plegades, feu que sigui desterrat d'aquest poble vostre l'esperit de maledicció i de blasfèmia.
- IV Rosa de caritat, foc que sense consumir escalfa, traieu de Catalunya l'esperit de discòrdia, i ajunteu tots els seus fills amb cor de germans.
- V Santa engendradora de l'Etern, filla del vostre fill, feu que mai no es desfaci aquest poble català que Vós espiritualment engendràreu.
- VI Verge poderosa, més forta que un exèrcit en ordre de batalla, des del vostre alt castell de Montserrat, defenseu d'enemics espirituals i temporals tota la terra catalana que teniu encomanada.
- VII Senyora de Montserrat, que teniu la vostra santa muntanya voltada d'oliveres, signe de pau, aconseguí per als pobles de Catalunya una pau cristiana i perpètua.

Molt àgil O.P.

San- ta Ma- ri- a, Ver- ge Ma- re de
 Déu, in- ter- ce- diu per no- sal- tres
 prop del Se- nyor, el nos- tre Déu.

Oració

Oh Déu, vós que concediu tots els béns, i que gloriífiqueu amb un culte insigne la muntanya escollida per l'excelsa mare del vostre Fill únic. Feu que, ajudats amb la poderosa protecció de la immaculada sempre verge Maria, puguem arribar amb seguretat a la muntanya, que és Crist. Pel mateix Crist, Senyor nostre. Amén.

Recull de fotografies

Basílica de Santa Maria la Major

Missa de Rèquiem pels confreres difunts. Basílica de Santa Maria Major

Els escolans de romiatge a Roma als peus de la Moreneta

P. Efrém de Montellà

Prefecte de l'Escolania

Per celebrar els 800 anys d'existència de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat es va promoure una peregrinació de tots els confreres a Roma, acompanyats pels bisbes de les 10 diòcesis catalanes. Fou una iniciativa del mateix monestir portar-hi l'Escolania per solemnitzar encara més aquest esdeveniment tan important.

Pels escolans, aquest romiatge començava el dijous dia 5 d'octubre i amb una anècdota en el vol. Donava la casualitat que dos dels nois volaven per primer cop, i la companyia va tenir el detall de ferlos un "Diploma del primer vol", que els va fer gràcia de tenir.

En arribar a Roma ens esperava un autocar que teníem contractat per fer-nos el servei de tots els dies, i ens va acompanyar al centre. Pel camí vam passar per St. Pau Extramurs, la Piràmide i diferents fragments de la muralla medieval de la ciutat.

Un cop passada l'illa Tiberina i vista de lluny l'església on hi ha enterrat l'apòstol St. Bartomeu, l'autocar ens va deixar a la primera parada de bus que va poder. Allà ens esperava la Gna. Natàlia de St. Benet, que coneixent com coneix la ciutat ens havia ajudat a preparar el viatge, i aquell dia ens el podia dedicar a nosaltres.

Vam arribar a la seu de la "Cappella Musicale Pontifica Sistina", que, per entendre'ns, és l'Escolania del Papa: un cor molt semblant al nostre, format per nois entre 9 i 14 anys, que habitualment canten amb la

Capella d'adults. En aquell edifici hi tenen l'escola d'ensenyaments generals, l'escola de música i la sala d'assaig. I, a diferència de nosaltres, no canten cada dia (sinó només en les cerimònies papals), i tampoc no tenen Residència (tots els nens són de Roma). L'organista d'aquest grup és en Josep Solé, un català de Sabadell.

Ens van conduir directament a la sala d'assaig. Després d'unes breus paraules de presentació vam seure com si fóssim públic assistent, i els vam escoltar durant uns 10 o 15 minuts. Durant aquell temps van assajar algunes peces del seu repertori, i els vam poder escoltar amb atenció: cantaven com nosaltres, però en un altre estil, i era molt interessant. Quan va arribar el torn de cantar nosaltres, vam intepretar el *Nigra Sum* i el *Violai*. L'intercanvi es va acabar cantant els dos cors junts una peça que havíem convingut prèviament, l'*Exultate Deo* de Viadana, que cantem sovint a l'ofertori de les Misses. Va dirigir el seu director, i amb un volum tan gran de cantaires, va fer molt de goig.

No gaire lluny d'on érem vam trobar primer la Piazza Navona, una plaça edificada al damunt d'un antic circ romà, del qual en queda la forma. La Gna. Natàlia ens va explicar l'obelisc i l'església de Sta. Agnese. A prop hi havia la Basílica de Sta. Maria sopra Minerva, l'única església gòtica de la ciutat, també edificada sobre un antic temple romà.

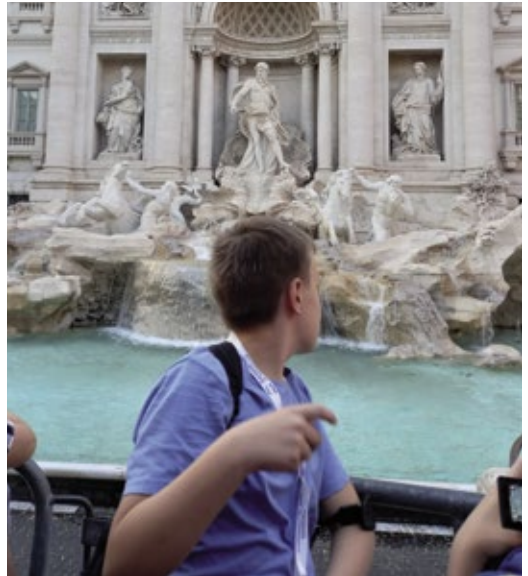
Una hostessa lliurant el diploma de primer vol a un dels escolans que feien l'experiència de volar per primera vegada

Els nois des de l'autocar escoltaven atentament les explicacions dels llocs per on anaven passant

La Gna. Natàlia va ser una acompanyat de luxe pels seus coneixements de Roma on ha residit.

Els escolans també van visitar la Fontana de Trevi

El Sr. Josep Soler i els seus fills van rebre els escolans a l'Escolania del Papa

Van escoltar un assaig de la Cappella Musicale Pontifica Sistina

El Sr. Christian Almada, el nostre amfitrió a Sant Pau Extramurs, amb les fotografies al fons de l'exposició Virgo Serena

Finalment vam arribar a l'alberg de l'Institut Salesià de St. Tarcisi, que seria la nostra residència durant l'estada a Roma.

El divendres, el dia que arribava el gruix dels romeus, els escolans començaven el dia a Sant Pau Extramurs, on faríem un concert. Vam començar per entrar a l'atri, veure el plànol de la basílica, explicar els elements principals del lloc, i fer-nos una fotografia de grup on hi havia una exposició de fotografies de la Mare de Déu de Montserrat, impreses sobre grans panells, que havien col·locat en ocasió del pelegrinatge i feien molt de goig.

A les 11 va arribar el Sr. Christian Almada, l'organista de St. Pau i molt amic de Montserrat. Ell ens va donar moltes facilitats perquè poguéssim fer el concert, i ens havia ajudat en tot el que va poder estant atent a tots els detalls. I aquell dia ens rebia per fer-nos una visita cultural primer, però no ens deixaria en tota l'estona, atent a tot el que necessitàvem. Ell és d'origen argentí, per la qual cosa ens va fer tota l'explicació en castellà i va ser molt fàcil d'entendre i seguir.

Ens va explicar moltes curiositats particulars i generals, com ara la funció de la Porta Santa, que s'obre cada 25 anys, el fet que hi hagi confessions permanents per ser un lloc important de pelegrinatge, i molts d'altres detalls que no ens és possible de recollir aquí. Però en destaquem dos: el primer, la representació dels papes, i el segon i més important, és la tomba de St. Pau. També s'hi exhibeixen unes cadenes del s. I, amb les quals va estar lligat mentre era a la presó. Vam glossar la figura de St. Pau i vam comentar també el fet que se'l representés sempre amb una espasa, no tant perquè morís decapitat, sinó per les seves mateixes paraules de la carta als Hebreus: "La paraula de Déu és viva i eficaç. És més penetrant que una espasa de dos talls: arriba a destriar l'ànima i l'esperit, les articulacions i el moll dels ossos; discerneix les intencions i els pensaments del cor." (He 4,12). Essent tanta la importància del lloc, vam pregar amb un

La tomba de Sant Pau

Parenostre cantat, i no va trigar a envoltarnos un nombre significatiu de persones que visitaven el temple.

A dos quarts de quatre vam pujar a l'autocar per anar cap al Coliseu, la visita de la tarda. Era una altra de les visites esperades pels nois, i en tenien ganes. Pel camí vam explicar també algun dels llocs per on passàvem, i vam començar a introduir la història i finalitat del lloc que anàvem a veure, ja que aquest cop no tindríem guia per a la visita. Tot i la gent vam poder visitar el lloc i fer-nos moltes fotografies, i fins i tot vam ser capaços de fer-ne una de grup, que va quedar molt bé.

Vam acabar el nostre periple a la plaça del Campidoglio, una placeta dissenyada per Miquel Àngel, i que va servir d'inspiració als qui van pensar la decoració del nostre atri de Montserrat.

El dissabte el vam començar adreçant-nos a la Plaça de Sant Pere. A tocar de l'obelisc ens vam trobar amb el P. Abat i d'altres pelegrins que anaven al mateix lloc, i ens vam dirigir al control de seguretat. Teníem una

La visita al Coliseu era una de les més esperades pels nois

cua pròpia per a l'audiència, però era força llarga ja que hi anaven unes 700 persones. En veure l'Escolania ens van deixar passar els primers, i aquest va ser un dels avantatges d'anar abillats amb les saies.

Un cop passats els controls vam arribar al Portone di Bronzo, l'entrada oficial per accedir a les estances del Papa. I allà hi vam trobar la primera sorpresa: la guàrdia suïssa. No els havíem explicat als nois què era, i no cal dir que els va sorprendre. Els vestits dissenyats per Miquel Àngel, tan característics de la guàrdia privada del Papa, són molt vistosos.

A tres quarts de deu, tothom era a lloc i només calia esperar. Per sort ens va tocar una part del pati en què vam tenir ombra tota l'estona, i això va ser d'agrair. Se'ns va acostar el Cardenal de Barcelona per demanar-nos que cantéssim alguna cosa per fer més curta l'espera, i perquè el Papa sabés que estàvem esperant... i així ho vam fer. Vam començar el *Violai* i, quan tot just entonàvem l'estrofa, els primers aplaudiments es van començar a sentir: el Papa arribava.

Tot i l'emoció del moment, els aplaudiments van ser molt controlats, perquè allà tot eren catalans que respectaven el *Violai*. Però veient que el Papa era allà, només vam acabar l'estrofa i ja no vam tornar a entonar la tornada. Tot estava molt preparat, i ens va fer emoció i impressió ser tan a prop d'ell. El primer que va fer fou acostar-se a la Mare de Déu, va pregar, i la va beneir. I acabada la benedicció vam entonar el *Sota la vostra protecció*, amb silenci atent de totes les persones que érem allà. Tot seguit va seure, i ho va fer a poc a poc degut a les dificultats que té per caminar, però un cop assegut, ens va sorprendre amb un "Bon dia".

Tot seguit va fer un parlament glossant la importància i la figura de la Mare de Déu, i també el seu culte. No va sortir gens del discurs religiós i, un cop va acabar, van començar les salutacions. Primer la dels bisbes, que es van acostar allà on ell era, i després va ser ell que, amb cadira de rodes, va anar passant les 5 files de 10 persones convingudes prèviament que li donarien la mà.

Aquesta vegada la saia va ser una bona credencial per accedir pels controls

Al final d'aquelles files hi érem els acompanyants de l'Escolania. Tots li vam poder donar la mà i a un servidor li va tocar per encàrrec de donar-li la medalla commemorativa de la Confraria, que va rebre amb atenció. I vaig aprofitar l'ocasió de tenir-lo allà per demanar-li si podia saludar els nois, que estaven asseguts just al nostre darrere. Per protocol no tocava, però no va dubtar gens a fer-ho.

La resta del matí i primera hora de la tarda ja formaven part de la preparació del concert. Ens van dir que s'hi esperaven unes 800 persones com a mínim, però que havien imprès 1.000 programes, i tenien una bona pila de cadires preparades pel que poguésser. Al final, les previsions es van desbordar: l'organització calcula que hi van assistir unes 1.200 persones, moltes de les quals es van quedar a peu dret. El transepte es veia molt ple, i feia goig.

El concert va venir precedit d'uns mots de presentació per part de Christian Almada i després del P. Abat. Hi havia alguns repre-

sentants de la Generalitat i de l'oficina que el Govern té a Roma, i també tots els bisbes de Catalunya. I, un cop vam començar, tot es va anar desenvolupant molt bé. Durant el concert, que era íntegrament de música religiosa tal i com marca el protocol del lloc, es va estrenar una peça del P. Jordi-Agustí Piqué, que era entre el públic.

El diumenge va ser el nostre darrer dia a Roma. Abans de deixar la residència quedava encara una visita: les catacumbes de St. Calixt. Vam tenir sort de poder-les visitar en un sol grup, guiats per un guia de parla castellana que ho explicava tot molt bé, i es feia escoltar.

Abans d'endinsar-nos en les profunditats de la terra, ens va explicar, sota un cobert que podia servir de Capella, que les catacumbes de St. Calixt són les catacumbes cristianes més importants de Roma. Van començar al s. I com un lloc d'enterrament de cristians, i es calcula que van funcionar durant uns tres segles, amb un total de mig milió de persones enterrades. Les galeries tenen una longitud de més de 20 km excavats a la roca volcànica, una roca que és fàcil de treballar però que s'endureix amb el contacte amb l'aire. Per tal de distingir-se dels pagans, els cristians van començar a ser enterrats en un lloc diferent.

De les tombes que vam visitar, en destaquen dues: el mausoleu dels papes, i el lloc on hi hagué el cos de Sta. Cecília. El mausoleu dels papes tenia lloc per a nou dels primers papes que hi hagué, la majoria màrtirs. Després ja vam anar per darrera vegada al Vaticà.

El Papa va saludar en italià, i directament va explicar i comentar l'evangeli del dia. Als nois se'ls feia difícil d'entendre, però poc o molt vam anar traduint alguna cosa, sobretot la darrera part del parlament.

Com que la Missa estava programada a les 13:30 h, perquè poguéssim tenir l'espai per a nosaltres sols, i la processó havia de començar un quart abans, ens va quedar una

Una imatge simpàtica. El Sant Pare, després de saludar un per un els escolans, es va fer una fotografia amb ells.

L'església es va omplir de gom a gom per escoltar l'Escolania

Els escolans mirant la imatge de la Moreneta gironina durant el cant del Virolai

estona per menjar-nos el pícnic. El sol ens havia cansat, i una petita ombra que vam trobar la vam agrair força. Després de dinar vam entrar fins al lloc on havíem de cantar per deixar-hi les motxilles, i de nou vam tornar a sortir amb saia, roquet i carpeta per a la processió d'entrada, que seria solemne.

La Mare de Déu ens esperava al lloc on l'havíem deixat, i allà mateix ens vam organitzar per començar la processó: primer el P. Abat portant la creu i a banda i banda els dos escolans més alts duent uns cirials; seguidament, les dues files d'escolans envoltant la Mare de Déu, que anava al mig; i tancaven la processó tots els bisbes de Catalunya. Vam entrar solemnement per la porta principal, i feia impressió veure com tothom s'apartava per deixar-nos pas, i els mòbils que enregistren es multiplicaven exponencialment. Mentrestant, la Gna. Natàlia anava entonant les lletanies i tota la processó anava responent a l'uníson. Quan vam arribar a la part de la Catedral de St. Pere, també ens va im-

El P. Jordi-Agustí, autor d'una de les peces del concert que es va estrenar aquest dia

L'Escolania va ocupar en la basílica de Sant Pere del Vaticà el lloc que hi ha habitualment l'escolania del Papa

pressionar veure-la completament plena de pelegrins amb el fular dels 800 anys, unes 1.200 persones. Havíem omplert el Vaticà!

La processó es va acabar amb una oració final pel Papa, com és costum, i tots els bisbes i concelebrants ens vam retirar a la Sagristia per revestir-nos. L'escolania es va situar on habitualment canta la Cappella Sistina, un lloc molt ben preparat amb microfonia, ja que per omplir l'amplitud del temple amb veu nua seria molt difícil.

L'Eucaristia estava presidida per Mons. Joan Josep Omella, Cardenal de Barcelona. Concelebraven tots els bisbes de la Tarraconense, i un bon nombre de capellans. A l'hora de l'homilia, el Cardenal va saber fer-se escoltar de gust pels pelegrins i escolans, amb el seu estil característic. Va mostrar uns fulls que duia escrits, i va dir: "Ara he de llegir això que he escrit? Em sembla que no: li donaré l'homilia al P. Abat de Montserrat i ell ja la publicarà, i ara em sembla que és millor que us digui el què porto al cor."

Al vespre vam agafar el vol de tornada. Ja a Barcelona ens vam trobar amb les famílies que ens esperaven: havíem tornat a casa sans i estalvis, i no podíem fer res més que estar-ne agraïts.

L'arribada a l'aeroport de Barcelona era la tornada a casa amb la motxilla plena d'una experiència difícilment superable.

Un pelegrinatge impressionant a Roma

Xavier Pujadas

Cap d'hospitalaris

Hospitalitat de MD de Lourdes de Barcelona, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa

Sempre és un goig que el P. Joan M. Mayol, Rector del Santuari de Montserrat, demani la col·laboració de les Hospitalitats de la Mare de Déu de Lourdes per les activitats extraordinàries que organitza el Monestir. L'any passat ja vam col·laborar en els actes que, amb motiu del 75è aniversari de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, es van fer a les diferents diòcesis catalanes, organitzant i participant en les processons i actes que l'Abadia havia preparat. Aquest any ens van demanar si podíem contribuir a fer que la imatge de la Moreneta que el Monestir va regalar a la Catedral de Girona amb motiu del 75è aniversari, pelegrinés al Vaticà perquè la beneís el Sant Pare i, a més, celebrar els 800 anys de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat.

Així doncs, el dimecres 4 d'octubre, un grup d'hospitalaris ja teníem la Moreneta col·locada a la furgoneta que la portaria de viatge en ferri de Barcelona cap a la capital de la nostra fe. Al seu costat hi dúiem tot el material necessari perquè al pelegrinatge no hi faltés res, i també portàvem els instruments de la cobla per a poder presentar al Papa la *Sardana per la Pau* que va compondre Mn. Miserachs. Al vespre següent ja érem a Roma, preparats pels quatre dies intensos al costat de moltíssims catalans que volien acompanyar la nostra patrona.

El primer acte ens aplegà el divendres 6 d'octubre a Santa Maria in Trastevere. Vam

Sortida de la Moreneta de la Basílica de Santa Maria in Trastevere

arribar ben d'hora per a preparar-ho tot i a les 16:30 va començar la ballada de sardanes. Tots estàvem molt emocionats i una mica nerviosos per començar el primer acte! A les sis de la tarda ja ho teníem tot preparat, i la imatge ben engalanada de flors blanques i acompanyada per dos grups, quatre membres de la confraria i quatre hospitalaris de Girona, va sortir de la Basílica. Tots portàvem a la mà un ciri, decorat hores abans per un grup d'hospitalaris. La flama era símbol de la pregària que compartíem. Tots junts vam resar el Rosari en processó i Maria resava al costat nostre. La Verge anava al davant, ens feia de guia i ens acompanyava.

L'endemà al matí ens vam llevar molt d'hora. L'acte començava a les deu, però nosal-

La Imatge just després que el Sant Pare li oferís la Rosa d'Or

El Sant Pare amb la Rosa d'Or que acaba d'ofrenar a la *Moreneta*

tres havíem de passar per la seguretat del Vaticà unes hores abans. Aquell dia era molt especial, ja que el Papa Francesc ens havia citat i estàvem exultants. Vam col·locar la Moreneta engalanada al costat del seient blanc que ens van indicar, i tot seguit van començar a arribar els primers confreres i pelegrins catalans, alguns dels quals en cadira de rodes. Els vam reconèixer a l'instant i vam estar molt joiosos de retrobar-los, ja que feia només dues setmanes que havíem compartit amb ells el pelegrinatge de l'Hospitalitat a Lourdes. Quan va ser l'hora, l'Escolania de Montserrat es va posar a cantar el *Virolai* i, de dintre les estances del Vaticà va sortir el Sant Pare Francesc. Quin moment més emotiu!!! Creieu-me si us dic que el cor se'ns va accelerar! El Sant Pare es va aixecar davant de la imatge de la Mare de Déu de Montserrat, la va beneir i l'Escolania va tornar a cantar. Van presentar la Sardana per la Pau dedicada al Papa, de Mn. Miserachs, la va tocar la Cobla Ciutat de Granollers i la va ballar l'esbart Obra Ballet Popular. Aquí va ser "moment de pell de gallina"!!! El Papa Francesc ens va parlar dels gestos de Maria, va saludar personalment tots els bisbes, l'Abat de Montserrat i els monjos que hi havien assistit, així com tots els escolans i els

pelegrins congregats a la primera fila del recinte. Quina joia!!!

A la tarda vam anar a Sant Pau Extramurs, una de les quatre esglésies més antigues de Roma. Aquella tarda va ser molt entrañable, ballar sardanes al costat d'una de les Basíliques papals, amb la Mare de Déu alçada darrere de la Cobla i l'esbart ballant a peu d'escenari. Després vam entrar a Sant Pau Extramurs i vam situar la Moreneta al costat dels escolans que ens van fer un concert que, si tanco els ulls, encara recordo. La música era tan bonica i ben cantada que el concert es va convertir en una pregària.

El diumenge 8 d'octubre, un altre cop al Vaticà, també ben d'hora, ja que hi havia molta feina per preparar-ho tot. Tot-hom ens va ajudar i vam col·locar la Mare de Déu mirant la finestra per on sortiria el Sant Pare. Després de resar l'Àngelus, iniciem la processó des de la plaça fins a la Basílica de Sant Pere del Vaticà, seguint la Creu de Crist portada per l'Abat de Montserrat, que anava al davant acompanyat per l'Escolania. La imatge de la Moreneta de la catedral de Girona anava al mig, sostinguda per hospitalaris de la seva ciutat, seguida dels Bisbes catalans i els monjos. Després, en entrar a la Basílica, va ser impressio-

Tot preparant la imatge per la Missa de la Mare de Déu de Montserrat

Acabant de rebre la cèdula com a confrare de la Mare de Déu de Montserrat

nant veure els pelegrins de la confraria, en aquella Basílica tan espectacularment immensa. Per a mi va ser un moment molt especial que portaré sempre dins meu. La Verge presidia l'altar de l'església del primer Sant Pare. Els nostres Bisbes, encapçalats pel Cardenal Omella, van celebrar la Missa, i l'Escolania va cantar com mai. Vam sortir del Vaticà feliços i contents, ja que havia sigut un gran matí ple de joia i sorpreses, i la tarda ho va continuar sent. De la mà del Pare Mayol vam descobrir que a Roma hi ha una Església dedicada a la Mare de Déu de Montserrat. Allà vam acabar el dia realitzant una ofrena floral preciosa a la Mare de Déu i, a més, em van fer confrare de Montserrat juntament amb unes quantes persones, entre elles en Joan Lleixà, gran amic i company de batalles en la Junta de l'Hospitalitat i en aquest repte que el Monestir de Montserrat ens va proposar.

No podíem acabar el viatge sense celebrar el dilluns 9 d'octubre una Missa a la Basílica més entranyable de Roma, Santa Maria Maggiore. Vam tornar a guarnir la Moreneta al costat de l'altar i la missa la va presidir el Pare Abat de Montserrat Manel Gasch i d'aquesta manera vam cloure oficialment aquest pelegrinatge tan especial.

Vull donar les gràcies al Monestir, per haver confiat en l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes de Barcelona, Sant Feliu de

Llobregat i Terrassa, juntament amb l'Hospitalitat de Girona, per dur a terme aquesta tasca, i a totes les persones que han fet possible que aquest pelegrinatge a Roma hagi sigut una experiència tan bonica, que m'ha omplert el cor de joia i de moments impressionants viscuts. No em vull allargar explicant el viatge de retorn de la Moreneta en ferri cap a Barcelona, ni els *intrínquilis* per retornar tot el material i la imatge als seus llocs d'origen. Només dir-vos, com a Hospitalari de la Mare de Déu de Lourdes que soc, que va ser tot un honor per a mi ajudar l'Abadia de Montserrat en aquest pelegrinatge a Roma i dir-vos també que, per la Moreneta, sempre farem tot el que se'ns demani.

El darrer acte de la peregrinació, la Missa de Confreres Difunts a la Basílica de Santa Maria la Magiore.

La cobla i la sardana embolcallen la Moreneta

Joan Gómez i Soriano

President de l'Obra del Ballet Popular
Director de la cobla Ciutat de Granollers

Estrena de la *Sardana de la Pau* al pati de Sant Damas del Palau Apostòlic

Potser no s'han sentit i ballat mai tantes sardanes a Roma, i se n'ha gaudit tant, en tants pocs dies. Aquest rècord l'hem pogut fer en ocasió d'un fet ben especial, els 800 anys de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat. En aquest marc, Roma, i per aquest motiu, l'aniversari de la Confraria, l'Obra del Ballet Popular, una federació d'entitats sardanistes i de dansa tradicional catalana com són els esbarts, va coordinar la participació del sardanisme i de la cobla a la Ciutat Eterna dins el pelegrinatge que l'Abadia va organitzar.

No cal dir que, malgrat la ingent tasca feta i tots els esforços esmerçats, va ser un honor participar-hi. I des d'aquí volem agrair a l'Abadia de Montserrat i en especial al seu rector, el Pare Joan Maria Mayol, el relleu que han volgut que tingués la sardana i la cobla dins els actes del pelegrinatge. Una decisió que trobem encertada i amb una resposta ben destacable.

Com bé saben els que hi van ser, el moment més especial d'aquests dies va ser la recepció del Papa Francesc als més de 800 romeus, acompanyats de la cobla Ciutat de

Granollers, de la colla Dansaires del Penedès i de les veus blanques de la nostra escolania, al Vaticà. Al pati de Sant Damas vam poder estrenar 'La Sardana de la Pau', una excelsa composició que monsenyor Valentí Miserachs va escriure, dedicada al Sant Pare, per encàrrec de la nostra Institució. Ell va ser, com a autor, l'encarregat d'obsequiar-lo amb les partitures i explicar-li personalment què volien dir les notes de la sardana. Mentre el Papa Francesc saludava una representació dels pelegrins i de l'escolania, les notes d'aquesta composició, amb referències de l'antífona 'Tu es Petrus', del Virolai i dels Segadors, tocaven el cor de tots els pelegrins.

Cal dir que ja veníem d'una emotiva ballada el dia abans, una audició que va tenir lloc a les portes de la basílica de Santa Maria del Trastevere. I a la tarda ens esperava de nou una multitudinària ballada a tocar de la basílica de Sant Pau Extramurs, prèvia a un excels concert amb l'Escolania. En aquesta segona ballada, entre d'altres autoritats, ens va acompanyar la Consellera Laura Vilagrà, que ballà sardanes acompanyada de l'Abat

La Cobla Granollers va ser l'encarregada de tocar les sardanes en els diferents escenaris

Gasch i de l'alcaldeessa de Granollers, Alba Barnusell.

Sens dubte, aquests dies a Roma i al Vaticà han estat un dels capítols que la història de l'Obra del Ballet Popular recordarà en majúscules i que han reforçat encara més el vincle històric i sentimental que la nostra institució té amb Montserrat. Un llaç que es referma i renova cada any amb l'Aplec d'Esbarbs i amb la Trobada Sardanista –dia que escoltarem de nou 'La Sardana de la Pau'– sense oblidar que vora l'altar crema sempre la llàntia del sardanisme.

Ballada de sardanes davant de Sant Pau Extramurs

La Sardana de la Pau

Mn. Valentí Miserachs

Compositor

L'estiu del 2023 haurà estat per a mi "l'estiu de les tres sardanes", cosa ben singular per a un músic que ha tingut sempre com a normal feixa de conreu la música sacra, i específicament litúrgica. En la trajectòria de 60 anys no han estat escasses les meves incursions en el món de la cobla, des de la primera sardana escrita amb penes i treballs l'any 1962. Una trentena de sardanes i altres obres representen per a mi un patrimoni gens menyspreable.

Mn. Valentí Miserachs amb l'alcaldesa de Granollers, Sra. Alba Barnusell, que acompanyava la cobla

La majoria d'aquest repertori per a cobla és fruit d'encàrrecs. De les tres d'aquest estiu, la primera, "*Garceni, bon Garcia*" era dedicada al famós Rector de Vallfogona en el quart centenari de la seva mort; la tercera, "*Amunt i més amunt*", a l'Agrupació folklòrica terrassenca "*Amunt i crits*" en les noces de platí. I la segona, un encàrrec de gran prestigi i, per tant, de gran responsabilitat: *La Sardana de la Pau*. Per les orientacions que em va donar el P. Mayol, i en estret contacte amb l'Obra del Ballet Popular, vaig comprendre que calia fondre en unitat una temàtica que tingués en compte els diversos caires que caracteritzaven el gran pelegrinatge a Roma de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat, del 6 al 9 d'octubre.

Devia ser pel mes de juny que m'hi vaig posar i la primera guspira que em va caure del cel va ser el tema de la Pau, el tema central dels llargs, per entendre'ns; per tant, de lliure invenció, i d'un clar sentit de catalanesca serenitat. Calia integrar-hi el pontificat romà en la persona de Francesc, i em va semblar que hi aniria com l'anell al dit l'inici de l'antífona gregoriana "*Tu es Petrus*", tema que senyoreja en tota la primera part, o sigui els curts, modulant a diverses tonalitats, i que torna a sentir-se en els llargs fent de pont entre el tema de la Pau (solo de la tenora) i la seva reexposició a ple de cobla. Element que no hi podia faltar, és clar, era la tornada del popularíssim *Virolai* de Rodoreda; el sentim a l'inici dels llargs i abans de la peroració final, que es clou, després del "*Tu*

El Sant Pare escoltant atentament les explicacions de Mn. Miserachs sobre *La Sardana de la Pau*

es Petrus" en un festiu i "canònic" repic de campanes, amb la vibrant frase de l'himne nacional de Catalunya "tornarà a ser rica i plena".

Un dels meus defectes, o peculiar sistema de treball, que em fa patir a mi, i encara deu fer patir més els altres (sobretot els directors de les cobles) és el d'esperar sempre l'últim cremalló, potser confiant massa en la facilitat que el bon Déu m'ha donat (virtut-defecte), i també perquè sempre em surten embolics per totes bandes. Confeccionar l'obra de manera satisfactòria pot ser joc de poques taules. Comprenc molt bé les angúnies dels organitzadors i dels músics de les cobles, en el nostre cas l'excel·lent *Cobla Ciutat de Granollers*, amb el seu director i estimat amic Joan Gómez. Justet, si voleu, però no es pot dir que hagi mai arribat a misses dites.

I si "en horas veinticuatro / pasaron de las musas al teatro", segons Lope de Vega, cal passar de la música metafísica del paper a la música real de la interpretació. La cobla va treballar-hi de valent, i a Roma vam fer un breu assaig el dia 6 a la tarda, i l'endemà *La Sardana de la Pau* ja va poder ressonar tal com havia estat pensada al "cortile di San Damaso" en aquell memorable matí del dissabte, quan vam poder fer-ne ofrena al papa Francesc. I a la tarda, a l'esplanada Schuster, ran de la basílica de Sant Pau Extramurs, la vam poder tornar a escoltar, i ballada pels dansaires del Penedès, poc abans de l'esplèndid concert de l'Escolania de Montserrat. *La Sardana de la Pau* va ser ben rebuda per tothom. I que s'interpretés sovint en audicions i ballades a tot Catalunya, què més voldria jo! Però això, és clar, ja no depèn de mi...

Experiència única, especial, que no podré oblidar i que us intentaré explicar

Joaquim Nohales i Morte

PRIMERA PART. Roma - Vaticà

Quan vaig tenir la certesa que per la celebració dels 800 anys de la Confraria es faria la Pelegrinació a Roma i que hi hauria audiència amb el Sant Pare, com a membre creient i pelegrí que fa camí, vaig prendre la decisió de participar-hi, però, a la vegada, per aprofitar el viatge també em vaig plantejar fer el tram final de la Via Francígena. ("El camí és com la mateixa vida, conscienciació i gratitud")

He de dir, humilment, que en pelegrinatges en rutes de tradició cristiana hi tinc certa experiència; a Montserrat, per proximitat, simplement fent activitat física, però també sovint amb esperit de devoció de pelegrí. Altres també, com Camí dels Bons Homes, Ruta del Cister, dels Tres Monestirs, i ja amb més valor personal he fet des de l'any 1993 deu vegades el camí de Sant Jaume, entrant a Santiago de Compostel·la i des de diferents punts de sortida. Entre totes les vegades hauria de comptabilitzar un parell o tres de milers de quilòmetres i més de

El Sr. Joaquim Nohales, pelegrí que ens explica la seva experiència de pelegrinatge

cent jornades de camí. (Com a experiència de vida i interès pel camí del compromís vers Déu i els meus germans).

D'aquests pelegrinatges, cal dir amb agraïment personal que en tres ocasions m'ha acompanyat el meu amic Josep Farell i Nadal. I que en aquest viatge a Roma també ho ha fet.

Per què el sí a Roma?

M'ho vaig demanar a mi mateix en profunditat i encara ara m'ho demano, i la "veueta" interior m'ha respost, i no fàcilment, que per reflexionar, per sentiment, per emocions i pensaments i perquè la fe m'importa. Per renovar-me, per retrobar-me i per compartir. També per intentar trobar significat a certs aspectes de la meva vida.

De l'anada a Roma us confesso que el primer i principal motiu era, i va ser, l'audiència amb el Sant Pare. Però també la veu interior em deia que, aprofitant que anava a Roma i que tenia coneixement d'una ruta de pràctica devocional, la fes: és la Via Francígena, que té inici a Canterbury (Anglaterra) i que, passant per França, Suïssa i Itàlia, arriba després de 2.400 km a la basílica de Sant Pere.

En l'audiència, al pati de Sant Damas, el Sant Pare es va aturar a saludar en Joaquim que portava la petxina penjada del pelegrí que fa el camí a peu.

I tenint el beneplàcit de la família, amb el meu amic Josep Farell ens vam plantejar fer els seus darrers 130 km en sis dies.

Del dissabte dia 7 em quedo amb les emocions de tots els companys pelegrins a l'arribada del Sant Pare i jo, que soc molt i molt sensible a les emocions i em costa poc manifestar-ho en llàgrimes, en veure plorar una persona a qui reconec i valoro, no vaig poder contenir-me i em vaig contagiar, i per la possibilitat d'estrènyer la mà del Sant Pare. El meu amic Josep em va dir, metafòricament, que quan el Sant Pare em va donar la mà un raig de llum es va enlairar cap al cel i que el cor no em cabia al cos. Faig meves les seves paraules.

Tota l'audiència va ser molt especial i intensa en emocions. Personalment no vaig parar de donar gràcies per l'oportunitat de

viure-ho i d'enriquir-me. I si algú es va adonar de la meva tensió i del meu estat, us dic que no va ser altra cosa que pel prec a Déu Nostre Senyor i a la nostra Moreneta, Reina del Cel, perquè no m'oblidi mai del goig d'aquell dia. A la vegada que recordava i pregava pels companys de la meva Delegació que per diversos motius s'han perdut aquesta oportunitat.

De la tarda d'aquell dissabte, a la basílica de Sant Pau extramurs, hi ha una altra situació que em va calar molt endins. Es tracta de la *Pregària per la Pau* que van llegir, gairebé recitar, el Pare Joan M. Mayol i la Germana Natàlia. En aquell moment em va recordar el llibre de la Germana Regina Goberna *La utopia de la pau* (el recomano). Algun dia voldria tenir, en negre sobre blanc, el document que van llegir ambdós per recordar-lo i me-

ditar-lo. Ah! Molt oportuna aquesta pregària ja que recordo que just el dia anterior es va iniciar la guerra Israel-Gaza, per la qual prego pel seu final cada dia. I també per la de Rússia-Ucraïna i totes les del món.

Per cloure la nostra jornada del dissabte encara vam tenir oportunitat d'enllaçar les nostres mans amb la resta de pelegrins a la Ballada de Sardanes. Aquest acte, molt encertat, reforçava també l'esperit del mateix pelegrinatge: fe, fraternitat i connexió amb els altres pelegrins. I en un altre pla o concepte, reforçava la imatge del nostre país i feia conèixer les nostres tradicions. Allà també vaig tenir oportunitat de parlar amb gent d'altres Delegacions i amb la Consellera de la Presidència de la Generalitat, Laura Vilagrà. Nosaltres ens havíem de distanciar en l'espai, però no en la finalitat del pelegrinatge dels nostres companys que encara es quedaven diumenge i dilluns, ja que havíem de marxar per a agafar el tren. Així ho teníem programat per anar a Montefiascone, el punt de sortida del camí del nostre particular pelegrinatge a peu.

SEGONA PART. Camí a peu fent les sis darreres etapes de la Via Francígena (Montefiascone - Viterbo - Vetralla - Sutri - Campagnano - La Storta - Roma - El Vaticà). Més o menys 130 km

Crec que de cap manera és comparable als nostres Camins de Santiago per serveis, albergs, senyalització, informació, implicació dels residents en l'acolliment, número de pelegrins en camí, i... cap possibilitat, en cap dia, de tenir l'Eucaristia. No ho sé, però és probable que aquesta ruta encara no estigui prou arrelada com a ruta de pelegrinatge. Sí que coincideixen en la possibilitat de gaudir de silencis i quietud.

Anècdotes de la ruta

POSITIVES. 1- Recordar la conversa amb el rector de Santa Maria del Giglio (Montefiascone) a l'hora de segellar la credencial: uns vint minuts de conversa de nivell, mentre

esperava iniciar la Missa. Em va donar la sensació d'estar davant un home d'altura humana.

2- A Vetralla, amb una problemàtica sobrevinguda, vam trobar una gran solució amb la intervenció totalment desinteressada d'un home d'uns 35 anys que havia viscut a Martoró i treballat a Barcelona 14 anys. Ens va dir que havia tornat a la seva Itàlia durant la pandèmia i ara, casat, va deixar la seva dona a la sala d'espera del metge per dedicar-nos cinquanta minuts i dur-nos amb cotxe fent uns quaranta quilòmetres per solucionar la nostra problemàtica.

3- Sortint de Vetralla, quan vam anar a segellar la credencial en una ermita, hi vam trobar tres jubilats que tenien cura de la reparació de la teulada. Ens van convidar a aigua i galetes, ens van donar explicacions i com que un dels presents havia estat periodista i publiquen una revista, ens van demanar fer una entrevista.

4- A Monte Mario, intentant segellar a *Roma Natura*, just quan arribàvem tancaven la porta una parella, tots dos molt ben vestits. Al demanar segellar van tenir l'amabilitat d'obrir, explicar-me coses d'allà, segellar i, a més, ells es van quedar amb una fotografia meua amb la credencial, demorant la seva sortida horària. (Un altre mèrit de la petxina).

Va haver-n'hi altres, però millor no estendre'm.

NEGATIVES. *Haberlas haylas*, però ara no toca dir-les. Personalment sí que en vull dir una, per la repercussió familiar que va tenir, no així pel mal i conseqüències, que haurien pogut ser serioses. I és que un gos em va mossegar darrere del genoll, va clavar els ullals, però no em va fer ferida, i sí un gran hematoma que em va durar dies i les marques dels ullals encara es veuen. Mai havia tingut una experiència així. Quan vaig arribar a casa em van fer posar la vacuna del tètanus i em van dir que, si s'hagués emportat carn en la queixalada, pel lloc on va ser hau-

Tot i que hi ha parts no massa ben indicades altres indicacions són ben originals

En acabar el pelegrinatge va tornar a la Basílica de Sant Pere del Vaticà

ria pogut ser molt seriós per a la mobilitat de la cama. Un altre motiu per donar gràcies a Déu. Bé, continuem...

Dies 8, 9, 10, 11 i 12 d'octubre. No m'estendré en dir-vos allò que en qualsevol guia turística o de la mateixa Via Francígena podeu trobar. Però sí que us diré que els pobles d'aquestes cinc primeres etapes són pobles molt antics, tots donen informació de 300, 400 anys a.C. Tots amb reminiscències romanes, etrusques i medievals, i tots molt bonics. La darrera etapa que ens porta a la Basílica de Sant Pere aprofita la famosa Via Cassia i té molts contrastos, boscos, carretera, carrers propis de zones metropolitanes amb edificacions, etc., i ja dins de la mateixa Roma, quan veiem la cúpula del Vaticà a uns tres o quatre quilòmetres, el Monte Mario, parc natural amb boniques vistes de tot Roma. Allà hi ha l'edifici *Roma Natura*, del segle XIX.

En el trajecte entre poble i poble, molts trams són antigues vies romanes, amb llam-

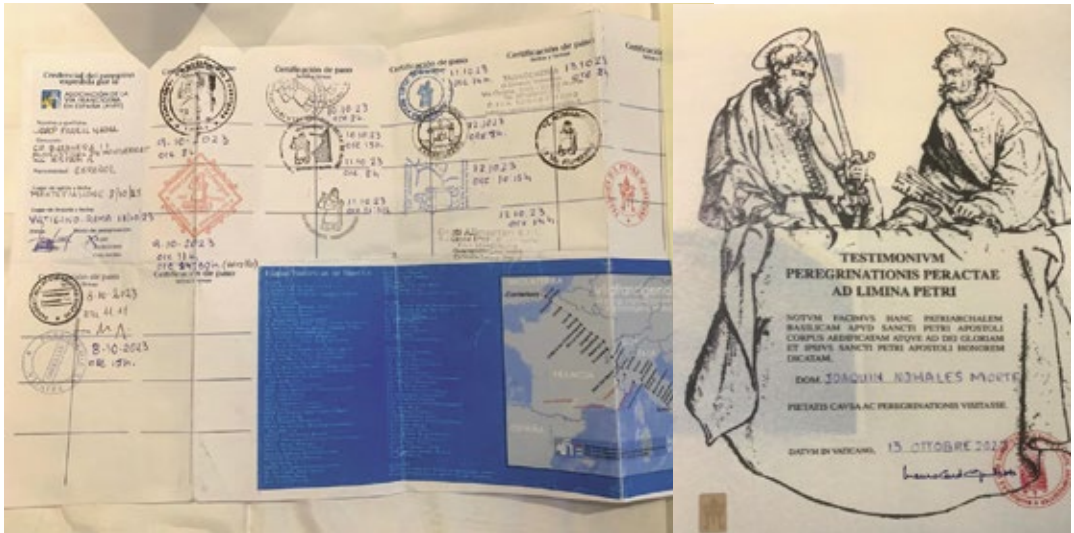
bordes irregulars de pedra negra molt desgastada pel pas del temps. Denota que fa molts segles que s'hi transita. També entre poble i poble molta distància i pocs serveis.

Crec que és millorable la senyalització. No té gaires desnivells i hi ha rierols i algun salt d'aigua, i grans extensions d'oliveres, ametllers, avellaners i conreus de bròcoli. I també molts esbarzers, però molts.

No he vist gaire indústria ni polígons industrials, potser perquè són pobles petits, però sí que crec que va ser a Sutri on em van dir que tenen una de les moltes fàbriques de xocolata de Nutella-Ferrero Rocher.

De coincidir amb pelegrins durant el viatge, érem pocs, però ens vèiem sovint. Tots molt sorpresos per la petxina (símbol del pelegrí) que jo sempre he portat a la vista, penjada quan he pelegrinat i que va ser en moltes ocasions el motiu d'inici de conversa.

Vam coincidir amb un matrimoni de Dinamarca –ell catedràtic en dues Universitats– amb qui parlàvem en francès; un grup

El Testimonium del Joaquim amb els segells dels llocs de pas

de francesos que voltaven cercant assentaments etruscos; en sentit contrari a la nostra marxa, un grup de joves, de divuit a vint anys, de parla anglesa; un parell de noies d'uns quaranta anys, italianes, que, després de diverses converses i tal com em parlaven, no fora estrany que fossin religioses (no em vaig atrevir a demanar-los-ho); tres suïssos; dos grups alemanys, un de dues persones i un de tres; i, finalment, quatre policies d'uns quaranta anys, italians, destinats a Roma però que residien en diferents llocs d'Itàlia. Amb tots ells vam coincidir diferents vegades, ens donaven informació, ens vam fer fotografies plegats i fins i tot vam compartir avituallament. Molt pocs pelegrins comparant-ho amb els de les meves experiències anteriors.

El divendres dia 13, el sisè dia de marxa, vam entrar a Roma. El dissabte 14, al matí, vam anar a la basílica de Sant Pere amb la credencial segellada als llocs on havíem passat i vam obtenir el document *Testimonium*, l'acreditació d'haver fet almenys els darrers 100 km. I com que aquests sis dies de marxa em van permetre un ampli examen de consciència, vaig reconciliar-me amb el Senyor amb el sagrament de la confessió. Vam ca-

minar molt per dins de Roma fent turisme i, al vespre, Eucaristia a la basílica de Santa Maria Maggiore.

Diumenge 15. Aviò per, com nou, tornar a casa, amb els meus, amb l'ànima neta.

He d'acabar, que ja m'excedeixo en paraules, i molt, i perquè encara que us parli dels meus camins ningú pot fer el camí per tu. Cadascú ha de superar les seves pròpies dificultats. I per molt que us expliqui, cadascú ha de viure les seves pròpies experiències.

Permeteu-me dir-vos, finalment, que en aquests camins, pelegrinatges, encara estic descobrint que he de créixer en ajudar més i millor, que he de créixer en capacitat de comprensió, tolerància i respecte. I us asseguro que, si Déu em dona salut, he de tornar a sentir les mateixes sensacions fent d'altres camins. Els he de tornar a viure, millor dit, a reviure, amb el compromís de la fe, la devoció i la perseverança del pelegrí.

Uff!... Em sembla que m'he passat amb l'escrit... Perdó, però algú ho havia de dir.

Agraït per la vostra atenció.

La rosa d'or.

Origen, història i significat

P. Joan M. Mayol

A l'inici de l'audiència que el passat 7 d'octubre el Sant Pare Francesc va concedir als pelegrins montserratins a Roma, el Papa va obsequiar la Mare de Déu de Montserrat amb la Rosa d'Or. Després va beneir la imatge de la Moreneta de la catedral de Girona. La Rosa d'Or és la representació en plata daurada d'una branca de roser, amb diverses flors, i una de més gran en posició central, dins d'un gerret de plata. Aquest regal, que pot semblar-nos fins i tot estrany, és, de fet, un honor que el Papa ha concedit al nostre santuari, en reconeixement a la seva tasca pastoral i per l'especial devoció que irradia. La Rosa d'Or és, fins als nostres dies, el reconeixement més elevat que el papa concedeix, deixant de banda les condecoracions personals, i la seva història documentada es remunta al segle XI.

La Rosa d'Or apareix als documents pontificis en temps de sant Lleó IX (1049-1054), tot i que alguns escriptors erudits han interpretat les primeres referències en el sentit que ja existia anteriorment. És un element que, en la tradició litúrgica dels pontífexs romans, s'associa al IV Diumenge de Quaresma, dia en el qual es beneïa, s'utilitzava durant la celebració de l'Eucaristia i, finalment, es donava o s'enviava.

Abans del trasllat de la cort pontifícia a Avinyó, el 1309, el papa beneïa la Rosa d'Or a l'antic Palau del Laterà, i la portava tant en la processó fins a la basílica de la Santa Creu

de Jerusalem, on se celebrava aquell dia la *statio*, com durant la mateixa celebració, fins acabada l'homília, durant la qual, a banda de comentar les lectures del dia, glossava el sentit d'anticipació de la joia pasqual que té la litúrgia d'aquest diumenge, la qual se significava en la rosa d'or i els ornaments de color rosat que s'utilitzaven. Després de la celebració, el papa tornava al Laterà portant també la Rosa d'Or a la mà i, quan hi arribava, la donava al prefecte de Roma, disposant si havia d'ésser enviada a una persona o una església determinada.

Amb l'establiment a Avinyó, tota la complexa litúrgia papal que es desplegava fins aquell moment tot al llarg de l'any per totes les esglésies de la ciutat de Roma, va passar a celebrar-se sempre a la capella del palau del papa. Quan, finalment, el papa va tornar a Roma, el 1377, la ciutat estava greument devastada pels disturbis entre les diverses famílies, la basílica i el palau del Laterà havien cremat tres cops, i els pontífexs es van establir al Vaticà. A partir d'aquell moment, en lloc de restablir el culte estacionari tradicional, es va optar per mantenir la manera de fer del temps d'Avinyó, i tota la litúrgia papal, inclòs el ritu de la benedicció de la Rosa d'Or, es va passar a celebrar dins del Vaticà. D'aquesta manera, durant els segles següents, la benedicció de la Rosa d'Or es va celebrar al Palau Apostòlic del Vaticà, on el poble entrava per veure el papa en de-

terminades celebracions. Hi ha algunes excepcions, com ara quan el Diumenge Laetare coincidia amb la festa de l'Anunciació, en què el papa celebrava a l'església de Santa Maria sopra Minerva, on es feia també la benedicció de la Rosa d'Or, o durant el pontificat de Sixt V (1585-1590), que va restablir la statio a la Santa Creu de Jerusalem.

Durant tots aquests segles, i fins a la reforma del cerimonial pontifici als anys 70 del segle XX, la benedicció de la Rosa d'Or el Diumenge Laetare va ser considerada una de les celebracions pròpies del papa més

importants de l'any. Alguns autors, com Antonio Baldassari, que el 1709 va publicar un llibre dedicat a la Rosa d'Or, destaquen que es tractava d'un ritu propi del papa, i que no se sabia de cap bisbe que hagués volgut adoptar-lo, com sí que havia passat amb els Agnus Dei de cera. Igualment, Gaetano Moroni destaca que quan els papes eren fora de Roma el Diumenge IV de Quaresma, com en el cas de Pius VI el 1782, els cardenals van col·locar la Rosa d'Or beneïda l'any anterior sobre l'altar, sense beneir-la de nou, com feien els papes quan no la regalaven a ningú. Es conserva notícia, d'altra banda, de moltes de les personalitats, ciutats, catedrals o santuaris que van rebre la Rosa d'Or. Pel que fa a les persones, la majoria són prínceps sobirans dels diversos estats italians i dels estats alemanys del Sacre Imperi Romà, tot i que també hi ha força reis i reines de França, i dos comtes de Barcelona. Les ciutats, catedrals i santuaris són gairebé tots italians, sovint vinculats a la vida del papa que la regalava.

L'últim sobirà que va rebre la Rosa d'Or va ser la gran duquessa Carlota de Luxemburg, el 1956. De sant Joan XXIII sabem que només va regalar-ne una, als membres de la comissió preparatòria del Concili II del Vaticà, l'abril de 1962. Durant el pontificat de sant Pau VI veiem com la Rosa d'Or i el seu ritual es va modificant. El papa celebra la benedicció el Diumenge Laetare fins al final del seu pontificat, però, a més, envia o deixa en ocasió d'una visita roses d'or "extraordinàries" a diversos santuaris. No consta que sant Joan Pau II celebrés la benedicció de la Rosa d'Or el Diumenge IV de Quaresma, però va mantenir el costum, iniciat per sant Pau VI, de regalar-ne a diversos santuaris especialment significatius per la seva activitat pastoral i a favor de la pau en circumstàncies difícils, sota règims comunistes o en el curs de conflictes armats.

Benet XVI i el Papa Francesc han continuat amb aquesta manera de procedir. El

Papa Benet, durant el seu pontificat, en va regalar dinou, sempre a santuaris de la Mare de Déu, entre els quals Aparecida, Luján, Guadalupe, Loreto, Czestochowa, Roio, la Cabeza, el Socorro de Valencia (Veneçuela), la Caridad del Cobre (Cuba), o Guadalupe (Mèxic). El Papa Francesc igualment, ha reservat la Rosa d'Or a santuaris de la Mare de Déu, com ara la Madonna dei Martiri a Molfetta, Fàtima, Šaštín a Eslovàquia, Csík-somlyó a Hongria, la Consolata a Torí i, darrerament, Montserrat.

En una homilia del Papa Innocenci III, pronunciada un Diumenge IV de Quaresma a la basílica de la Santa Creu de Jerusalem, desenvolupa quin és el significat de la Rosa d'Or.

«[...] L'ofici litúrgic d'avui és completament ple d'alegria, completament desbordant de joia. "Alegra't", diu, "Jerusalem, i reuniu-vos els qui l'estimeu: gaudiu i alegreu-vos, els que estàveu tristos, de poder-vos alegrar i saciar-vos al si del vostre consol". Cada clàusula del discurs desborda d'alegria, ressona d'alegria, inculca alegria. "Alegra't, Jerusalem, gaudiu i animeu-vos, per exultar i saciar-vos". Aquest dia, de fet, representa la caritat que segueix l'odi, l'alegria que segueix la tristesa, la sacietat que segueix la fam. La caritat que segueix l'odi, perquè: "Gaudiu i alegreu-vos, els que estàveu tristos"; la sacietat que segueix la fam, perquè: "Sacieu-vos del vostre consol". Aquestes tres coses estan igualment representades en les tres propietats d'aquesta flor que us mostrem. La caritat es representa en el color; la joia en l'olor; la sacietat en el sabor. La rosa, de fet, delecta més que les altres flors, amb el seu color; revifa amb la seva olor i restaura amb el seu sabor: delecta la mirada, revifa l'olfacte, restaura el just.

En aquesta flor hi ha triple matèria: or, almesc, bàlsam. Però només a través del bàlsam s'uneix l'almesc amb l'or. I això és perquè en Crist la substància és triple: divi-

nitat, cos i ànima. I només a través de l'ànima el cos s'uneix a la divinitat, a causa del fet que la naturalesa divina és tan subtil que no hauria estat possible que el cos, format a partir del fang de la terra, s'hi unís sense el mediació de l'ànima racional. Qui porta aquesta flor és el vicari del Salvador, és a dir, és el Pontífex Romà, successor de Pere, vicari de Jesucrist".

La Rosa d'Or, per tant, com altres elements que formen o formaven part del ritual dels papes, queda clar que és un signe de Jesucrist, que el papa portava el dia en què la Quaresma comença a albirar la Pasqua, i que ell, com a Vicari de Crist, regala a persones o llocs que, per la seva activitat i significació, el fan present en el món.

La Rosa d'Or, que el nostre santuari ha rebut de mans del Papa Francesc, és, doncs, un element molt antic del ritual pontifici, que al llarg dels segles ha anat adquirint valors diversos, tot conservant el seu significat original: la joia per Jesucrist ressuscitat, que és admirable per la seva bellesa i que escampa la seva bona olor en el nostre món, en l'espera de la Pasqua definitiva, quan el podrem contemplar en plenitud.

Que el Papa ens hagi volgut obsequiar amb aquest signe és el reconeixement del treball que el santuari de Montserrat, així com la Confraria, els vuit segles de la qual van ser el motiu del pelegrinatge, han desenvolupat i desenvolupen en l'anunci de l'Evangeli al nostre país, però també en tots els pelegrins que, des dels indrets més diversos, visiten Montserrat cada dia. Estiguem-ne contents pel reconeixement que suposa per part del successor de Pere i vicari de Crist, i acceptem també l'esforç que cada dia hem de fer per anunciar a tothom Jesucrist ressuscitat, que és el que la Rosa d'Or significa.

Fotos dels grups

Confreres de diferents llocs de l'estranger

La confrare Carmen Dorrio, de la Delegació de Ginebra

Els confreres de Sevilla

Els confreres de Sao Paulo

El bus 1, amb la Montserrat Flores

El bus 2, amb la Judit I. Pérez

El bus 3, amb el Jesús Alcantarilla

El bus 4, amb l'Òscar Bardají i la Gemma Motger

El bus 4, amb l'Òscar Bardaji i la Gemma Motger

El bus 5, amb la Lourdes Grau

El bus 6 amb la Mireia Gargallo

El bus 7, amb el Jordi Xicola

El bus 8, amb la Dolors Serra

El bus 9, amb el Josep Altayó i el Lluís Baulenas

Montserrat

Butlletí del Santuari

MONTSERRAT, BUTLLETÍ DEL SANTUARI és la continuació de la publicació que amb aquest nom va iniciar-se l'any 1927 i que va quedar estroçada el 1936. El gener del 1982, després que l'any anterior s'hagués celebrat el Centenari de la proclamació de la Mare de Déu de Montserrat com a Patrona de Catalunya, se'n va iniciar la segona època, l'actual.

Aquest Butlletí vol ser un mitjà de relació entre Montserrat i tots aquells que, d'una manera o altra, troben en aquest monestir-santuari un punt de referència per a la seva fe i per a la seva espiritualitat, o bé un referent dels altres valors que Montserrat intenta oferir i promoure.

Un mitjà per sentir-se units en la fe i en la pregària de monjos i pelegrins.

Un estímulo a la devoció a la Mare de Déu de Montserrat, que ajudi a viure-la amb un autèntic esperit cristià.

Una orientació per pujar a Montserrat amb esperit de pelegrí, i estimular a viure la pròpia vida cristiana en el si de les famílies i de les parròquies.

Una informació sobre la vida i les activitats dels diversos aspectes de Montserrat: el Santuari, el Monestir, l'Escolania, l'art i la història, la muntanya, els visitants...

Un lligam de corresponsabilitat amb les actuacions que Montserrat porta a terme per atendre els visitants, per millorar les instal·lacions del recinte, per col·laborar a obres assistencials. Acció que es pot fer directament o bé a través de la **Fundació Abadia de Montserrat, 2025**. La subscripció al BUTLLETÍ DEL SANTUARI pot ser una manera de col·laborar-hi. És per aquesta raó que les quotes de subscripció s'adaptin a les possibilitats de cadascú.

Els **Amics de Montserrat** poden trobar en el Butlletí el portanveu del seu lligam d'amistat i de compromís amb Montserrat.

AJUDEU-NOS A DIFONDRE EL BUTLLETÍ DEL SANTUARI

Subscribiu-vos-hi i feu-hi subscriure altres persones.

Oferiu un abonament als vostres familiars i amics

Aquest BUTLLETÍ surt cada 4 mesos

Envieu la vostra subscripció a:

Butlletí del Santuari

08199 MONTSERRAT

telèfon 93 877 77 66

e-mail: butlletí@santuari-montserrat.com

DONATIU-ABONAMENT ANUAL

Montserrat
Butlletí del Santuari
Núm 126 (especial), 2a època
Octubre 2023

ISSN 2696-4996
Dipòsit legal: B - 4.048 - 1982
Impremta AGPOgraf

PIETAT POPULAR
AMIS
TAT
SOCI
AL
CONFRA
TERNITAT
UNIVERSAL

CONFRARIA DE
LA MARE DE DÉU
DE MONTSERRAT

800 ANYS